

REFINC

**Zwiększenie partycypacji
uchodźców w szkołach
europejskich**

BROSZURA DOBRYCH PRAKTYK

**Co-funded by
the European Union**

2023-1-ES01-KA220-SCH-000166694

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	4
Kim jesteśmy	5
DOBRE PRAKTYKI	6
Wrażliwość kulturowa i włączenie społeczne	7
Program wymiany kulturowej i partnerski & pilotaż NEW ABC	8
Warsztaty różnorodności i tolerancji	14
KS3 PSHE: Szukanie schronienia – Prawdziwe historie młodych ludzi uciekających z ojczyzny	17
Budowanie mostów: Działania na rzecz integracji uchodźców w szkołach ...	21
Soczewka różnorodności	24
Podręcznik dla nauczyciela: „Nie tylko liczby”	28
Żywe legendy i mity	31
Warsztaty orientacji i adaptacji kulturowej	33
Wsparcie społeczne i emocjonalne	37
Siła wewnętrzna	38
Zobacz, usłysz, poczuj: 5-4-3-2-1	41
Nasze historie, nasza sztuka	43
Duży Ptak dorasta	46
Program Caring Hearts: Kompleksowe wsparcie emocjonalne dla uczniów uchodźców	48
Kręgi bezpiecznej przestrzeni	51
Potrzebne rzeczy	53
Co powiedziałyby lampa?	55
Kolory domu: Eksploracja tożsamości	57
HeartSpaces: Wspieranie dobrostanu emocjonalnego i odporności uczniów uchodźców	61
Warsztaty opieki uwzględniającej traumę	64

SPIS TREŚCI

Język i komunikacja	67
Przełamywanie barier: Strategie komunikacyjne dla sukcesu	68
Projekt „Dom wielkich lalek”	72
Program korepetycji rówieśniczych w różnych językach	76
Mozaika językowa: Budowanie umiejętności komunikacyjnych poprzez eksplorację wielomodalną	80
Podróż językowa	84
Wsparcie akademickie	87
Fundacja Bell – Strategie EAL i świetne pomysły	88
Skąd pochodzę i gdzie jestem teraz?	94
Szkolenie nauczycieli: Mentoring i modele referencyjne wspierające integrację uczniów migrantów i uchodźców (1. edycja)	97
Zaangażowanie społeczności	102
Zaangażowanie społeczności i uczniów uchodźców	103
Kręgi powitalne: Budowanie mostów poprzez wspólne doświadczenia	107
W ich butach	109
Krąg opowiadaczy: Wymiana kulturowa poprzez opowieści	112
Poznaj nasz zespół	115
Ostatnie słowa	117

WSTĘP

Obecny krajobraz edukacyjny w Europie i poza nią staje się coraz bardziej zróżnicowany, a szkoły przyjmują rosnącą liczbę uczniów uchodźców poszukujących bezpieczeństwa i stabilizacji. Nauczyciele odgrywają kluczową rolę w wspieraniu tych uczniów, aby czuli się włączeni, wspierani i upoważnieni do osiągania sukcesów w nauce oraz życiu osobistym. Ta broszura zawierająca 30 dobrych praktyk stanowi fundament dla edukatorów, którzy pragną udoskonalić swoje podejście do inkluzyjności i wywrzeć pozytywny wpływ na życie uczniów uchodźców.

Opracowany na podstawie szeroko zakrojonych badań oraz obserwacji z rzeczywistego świata, ten przewodnik jest efektem wspólnych wysiłków konsorcjum projektu Erasmus+ „Zwiększanie uczestnictwa uchodźców w szkołach europejskich - REFINC”, 2023-1-ES01-KA220-SCH-000166694. Broszura podkreśla najlepsze praktyki, umiejętności i narzędzia, które wspierają inkluzywne środowisko edukacyjne, koncentrując się na praktycznych metodach, takich jak interaktywne gry oraz filmy edukacyjne, aby tworzyć angażujące i zrozumiałe lekcje dla uczniów z różnych środowisk. Wdrażając te praktyki, nauczyciele mogą wspierać klasowe środowisko, które nie tylko obejmuje różnorodność, ale także aktywnie dąży do integracji każdego dziecka w procesie uczenia się.

Praktyki przedstawione w tym dokumencie mają na celu dostarczenie nauczycielom szkół podstawowych i średnich zestawu narzędzi, które oferują jasne i wykonalne kroki, nie wymagające rozległych badań dodatkowych. Naszym zamiarem jest wspieranie nauczycieli w tworzeniu klas, które są włączające, empatyczne i efektywne. Ta broszura stanowi pierwszy krok w ramach naszego kompleksowego programu szkoleniowego, a my mamy nadzieję, że stanie się cennym zasobem w dążeniu do budowania lepszej przyszłości dla wszystkich uczniów, niezależnie od ich tła.

PARTNERS

Koordinator Colegio Virgen de La Rosa:
Altamira Lopez, altamiralopez@gmail.com

Lokalny koordinator Edukopro:
Muamer Tinjak, muamer.tinjak@gmail.com

Smart Idea Koordinator lokalny:
Igor Razbornik, igor.razbornik@gmail.com

JUMPIN HUB

Koordinator lokalny: Diana Goncalves, jumpinhub@gmail.com

Koordinator lokalny Life4YOU:
Gašper Pongrac, gapo.pongrac@gmail.com

Fundacja Ornament
Koordinator lokalny: Seweryn Gutkowski, sewg38@gmail.com

Narodowe Centrum Talentów
Koordinatorka lokalna: Aleksandra Borović,
aborovic@gmail.com

REFINC

DOBRE ZASADY

**Co-funded by
the European Union**

REFINC

WRAŻLIWOŚĆ KULTUROWA I INTEGRACJA

Praktyki wspierające zrozumienie i szacunek dla różnych kultur oraz środowisk

**Co-funded by
the European Union**

DOBRA PRAKTYKA 1

Wymiana kulturowa i program współpracy

Słowa kluczowe: wymiana kulturowa, system koleżeństwa, integracja uchodźców, włączenie

Czas trwania: Obejmuje cały rok szkolny

Przygotowanie wstępne oraz niezbędne materiały:

- Szkolenie dla nauczycieli dotyczące wrażliwości kulturowej
- Szkolenie dla nauczycieli, uczniów-uchodźców oraz ich rówieśników dotyczące komunikacji międzykulturowej i rozwiązywania konfliktów.
- Opracowanie programu nauczania dotyczącego wymiany kulturalnej
- Identyfikacja kolegów z klasy i szkolenie
- Materiały do działalności kulturalnej (np. tradycyjne rzemiosło, żywność i muzyka)
- Opcjonalnie: Rekrutacja oraz szkolenie wolontariuszy-tutorów (nauczycieli, starszych uczniów, członków społeczności)

Przegląd praktyk:

Program wymiany kulturalnej i kumpli ma na celu integrację uczniów uchodźców ze społecznością szkolną poprzez zorganizowany system kumpli połączony z działaniami wymiany kulturalnej. Każdy uczeń uchodźca jest sparowany z lokalnym „kumplem”, który pomaga mu poruszać się po środowisku szkolnym, wspiera w nauce języka oraz oferuje wsparcie społeczne. Dodatkowo program obejmuje regularne wydarzenia wymiany kulturalnej, podczas których uczniowie dzielą się elementami swojej kultury, takimi jak tradycyjne potrawy, muzyka i opowieści.

Cele:

- Zwiększenie wzajemnego zrozumienia i szacunku między uczniami z różnych środowisk kulturowych.
- Ułatwienie nauki języka oraz integracji społecznej uczniów uchodźców.
- Stworzenie wspierającego oraz inkluzywnego środowiska edukacyjnego.

DOBRA PRAKTYKA 1

Wymiana kulturowa i program współpracy

Realizacja:

Szkolenie dla nauczycieli: organizacja warsztatów dotyczących wrażliwości kulturowej oraz integracji dla wszystkich pedagogów.

2. Tworzenie par: Połącz uczniów będących uchodźcami z lokalnymi uczniami, kierując się wspólnymi zainteresowaniami oraz umiejętnościami językowymi.

3. Działania kulturalne: Organizuj comiesięczne wydarzenia wymiany kulturowej, które będą obejmować jedzenie, muzykę, rzemiosło oraz opowiadanie historii. Zaangażuj rodziny w te inicjatywy.

4. Nadzór i wsparcie: Regularnie komunikuj się z kolegami oraz studentami-uchodźcami, aby rozwiązywać wszelkie problemy i w razie potrzeby oferować dodatkową pomoc.

Praktykę tę można również wprowadzić z udziałem przeszkolonych tutorów; w takim przypadku szkolenie dla tutorów powinno mieć miejsce w fazie przygotowawczej.

Zalety dla nauczycieli/uczniów:

- Nauczyciele rozwijają umiejętności związane z wrażliwością kulturową oraz edukacją inkluzyjną.
- Studenci-uchodźcy korzystają z indywidualnego wsparcia oraz mają ułatwioną adaptację do nowego otoczenia.
- Lokalni uczniowie kształtują empatię, umiejętności przywódcze oraz zrozumienie międzykulturowe.

Główne trudności:

- Potencjalne przeszkody językowe między uczniami-uchodźcami a ich rówieśnikami.
- Początkowy opór lub niewygodność ze strony niektórych uczniów lub rodziców.
- Utrzymanie spójności oraz zaangażowania partnerów w dłuższym okresie.

DOBRA PRAKTYKA 1

Wymiana kulturowa i program współpracy

Strategie radzenia sobie z wyzwaniami:

- Udostępnij dodatkowe materiały wsparcia językowego.
- Zaangażuj rodziców poprzez spotkania informacyjne i włącz ich w wydarzenia kulturalne.
- Utwórz system wsparcia dla przyjaciół, który będzie obejmował regularne spotkania oraz sesje feedbackowe.

W wersji z wykwalifikowanymi nauczycielami wyzwania mogą być następujące:

- Zidentyfikowanie wykwalifikowanych korepetytorów:
- Zadbaj o to, aby korepetytorzy mieli odpowiednią wiedzę specjalistyczną oraz wrażliwość kulturową.
- Koordynowanie harmonogramów: przyporządkuj uczniów i korepetytorów do dostępnej liczby osób.

Kluczowe ustalenia:

Praktyka ta znacząco podnosi wyniki uczniów uchodźców w nauce, integrację społeczną oraz umiejętności językowe. Przyczynia się również do stworzenia bardziej inkluzywnego środowiska szkolnego, co zwiększa ogólne samopoczucie oraz wzajemny szacunek wśród wszystkich uczniów.

Badania nieprzerwanie potwierdzają, że programy korepetycji i mentoringu mogą znacząco wpłynąć na wyniki w nauce uczniów będących uchodźcami, zwłaszcza w obszarach takich jak czytanie, pisanie i matematyka.

Linki do materiałów:

Zasoby edukacyjne UNHCR Zasoby edukacji międzykulturowej Krajowe Centrum ds. Niepełnosprawności
Uczenia się

DOBRA PRAKTYKA 1.2

Wymiana kulturowa i program współpracy

Poniżej prezentujemy alternatywną wersję tej praktyki z dodatkowymi materiałami.

Czas trwania: 9 sesji próbnych po 15 dni każda

Przygotowanie początkowe oraz wymagane materiały:

Materiały wstępne oraz informacje są dostępne na stronie internetowej projektu NEW ABC, podzielone na 9 sesji testów pilotażowych:
<https://newabc.eu/project/approach/>

Przegląd praktyk:

Środowisko edukacyjne stanowi kluczowy kontekst społeczny dla integracji, a zaangażowanie społeczności przyjmującej w procesy integracyjne migrantów jest niezwykle istotne. Program mentoringowy oparty jest na metodologii partycypacyjnej, w której kluczowi uczestnicy szkoły (tacy jak nauczyciele, stowarzyszenia rodziców oraz, przede wszystkim, uczniowie) będą aktywnie uczestniczyć w procesach planowania (na przykład, relacje mentoringu rówieśniczego między młodzieżą portugalską a migrantami) oraz w działaniach (wydarzenia zbiorowe, szkolenia), które wspierają integrację uczniów migrantów.

Celem tej akcji pilotażowej jest bezpośrednia odpowiedź na potrzeby młodych uchodźców i migrantów związane z brakiem integracji w środowisku szkolnym, a jednocześnie zwiększenie świadomości instytucji działających w szkole na temat ich roli i odpowiedzialności za wspieranie integracji uczniów migrantów w szkole.

Celem tego programu jest zbudowanie sieci wsparcia społecznego i emocjonalnego dla migrantów w środowisku szkolnym, opierającej się na poszanowaniu kluczowych wartości – demokracji, solidarności, wolności – co zapewnia rozwój autonomii migrantów, zaufanie do instytucji szkolnej oraz dobre samopoczucie, a także wsparcie dla wymiany międzykulturowej.

DOBRA PRAKTYKA 1.2

Wymiana kulturowa i program współpracy

W trakcie trwania akcji pilotażowej zarówno młodzi migranci, jak i osoby niemigracyjne, a także stowarzyszenia rodziców i nauczyciele będą zaangażowani w planowanie działań i będą zachęceni do refleksji nad swoją rolą w procesie integracji migrantów. Sesje szkoleniowe oraz spotkania refleksyjne przyczynią się do rozwoju społecznej i obywatelskiej odpowiedzialności tych uczestników, umiejętności empatii oraz przestrzegania wartości wielokulturowych. Metodologia tego programu zakłada, że ci szkolni uczestnicy będą zyskiwać coraz większą autonomię w trakcie trwania programu, co pozwoli im na utrwalanie jego istnienia w przyszłości (zrównoważony rozwój programu).

Niniejszy projekt pilotażowy pomoże w realizacji niektórych lub wszystkich z poniższych celów:

- Stworzenie środowiska, w którym młodzi migranci będą akceptowani i będą czuli się bezpiecznie, wyrażając swoją tożsamość.
- Promowanie atmosfery szkolnej oraz angażowanie całej społeczności edukacyjnej w proces integracji uczniów-migrantów.
- Zwiększenie świadomości lokalnych instytucji (przede wszystkim szkół) dotyczącej ich odpowiedzialności za aktywne uczestnictwo w procesie integracji uczniów-migrantów.
- Wspieranie autonomii instytucji, aby mogły kontynuować ten program w przyszłości.

NOWY ABC dostarczy dziewięć rzeczywistych pilotaży (sprawdź je poniżej) w celu włączenia dzieci i młodzieży imigrantów do edukacji, które zostaną wspólnie zaprojektowane przez partnerów i interesariuszy jako przykłady dobrych praktyk, które będą testowane w dziewięciu krajach zaangażowanych w projekt. Zostanie stworzona platforma, która zapewni wirtualną przestrzeń do dzielenia się, omawiania i komentowania współprojektowania, a także oceny i ewaluacji procesu przedwdrożeniowego i powdrożeniowego pilotaży.

DOBRA PRAKTYKA 1.2

Wymiana kulturowa i program współpracy

Zalety dla nauczycieli/uczniów:

Dzięki modelowi badań opartych na partycypacji, interesariusze oraz społeczność jako całość zostaną wzmocnieni i będą mogli nadal wyrażać swoje opinie, biorąc odpowiedzialność za przyszłe działania oraz ukazując decydującym politycznym swoje potrzeby i wspólnie wypracowane rozwiązania.

Główne trudności:

Głównym wyzwaniem będzie zorganizowanie i wdrożenie długoterminowej strategii, obejmującej 9 sesji pilotażowych, oraz zaangażowanie, jakie wymaga ona od uczestników przez dłuższy czas.

Kluczowe ustalenia:

Projekt New ABC skupia się na opracowaniu szeregu innowacyjnych i efektywnych działań na rzecz edukacyjnego, kulturalnego oraz społecznego włączenia, a także dobrostanu dzieci i młodzieży imigrantów poprzez współtwórcze i partycypacyjne podejścia. Aby osiągnąć ten cel w sposób zrównoważony, jednym z kluczowych zadań jest przetestowanie adaptowalności i skalowalności działań pilotażowych w różnych krajach projektu, aby ustalić ich powtarzalność w różnych kontekstach w trakcie oraz po zakończeniu projektu.

Wszystkie dziewięć pilotażowych działań, które są częścią projektu, zostało zaprojektowanych z myślą o możliwości ich powielenia, co oznacza, że powinny być dostosowane do realizacji podobnych celów w różnych warunkach i sytuacjach.

Linki do materiałów:

[Mentoring w celu poprawy integracji](#)

DOBRA PRAKTYKA 2

Warsztat Różnorodności i Tolerancji

Słowa kluczowe: Różnorodność, Tolerancja, Włączenie, Polityki Unii Europejskiej, Interaktywne uczenie się

Czas trwania warsztatu: 120 minut

Przygotowanie początkowe oraz wymagane materiały:

- Projektor oraz komputer do prezentacji
- Notatniki oraz długopisy dla uczestników

Przegląd praktyk:

Interaktywna aktywność zespołowa (30 minut):

Scenariusz 1: Bariera językowa w klasie Fatima, nowa uczennica, napotyka trudności w nauce z powodu ograniczonej znajomości języka angielskiego.

Punkty do omówienia:

- W jaki sposób nauczyciele i uczniowie mogą pomóc Fatimie?
- Jakie metody mogą usprawnić komunikację?

Scenariusz 2: Nieporozumienie kulturowe podczas wydarzenia szkolnego John niechętnie obraża Aminę, komentując jej tradycyjny ubiór.

Punkty do omówienia:

- Jak nauczyciel powinien wyjaśnić nieporozumienie?
- Jakie działania można podjąć, aby kształcić uczniów w zakresie wrażliwości kulturowej?

Scenariusz 3: Integracyjna praca zespołowa Projekt grupy dotyczący kultur świata pomija Ling i nie uznaje jej wkładu.

Punkty do omówienia:

- W jaki sposób nauczyciel może promować inkluzywną współpracę?
- Jakie środki ostrożności powinny zostać podjęte, aby głosy wszystkich uczniów były wysłuchane?

DOBRA PRAKTYKA 2

Warsztat Różnorodności i Tolerancji

Scenariusz 4: Przestrzeganie świąt religijnych Sara nie przystępuje do sprawdzianu z powodu święta religijnego, co wpływa na jej oceny.

Punkty do omówienia:

- W jaki sposób nauczyciel może dostosować swoje podejście do praktyk religijnych Sary?
- Jakie strategie może zastosować szkoła, aby szanować różnorodne praktyki religijne?

Ćwiczenie z odgrywaniem ról (40 minut):

Scenariusz 1: Bariera językowa w klasie Rola 1: Emma – uczennica anglojęzyczna Rola

2: Maria - uczennica hiszpańskojęzyczna z ograniczoną znajomością języka angielskiego Scenariusz: Emma i Maria mają problemy ze wzajemnym zrozumieniem.

Scenariusz 2: Różnice kulturowe w etykiecie klasowej Rola 1: David – powściągliwy uczeń z Azji Rola 2: Leila – zdecydowana uczennica z Europy Scenariusz: Różne style komunikacji Davida i Leili prowadzą do napięcia.

Scenariusz 3: Konflikt dotyczący praktyk religijnych Rola 1: Aisza – przestrzega Ramadanu Rola 2: Marek – nieświadomy praktyk Aiszy Scenariusz: Aisza odczuwa dyskomfort podczas klasowego lunchu, a Marek namawia ją, aby dołączyła.

Sesja pytań i odpowiedzi oraz podsumowanie (10 minut): Zakończ spotkanie sesją pytań i odpowiedzi, podsumowując kluczowe wnioski oraz rozdając materiały informacyjne dotyczące wrażliwości kulturowej i integracji w edukacji.

DOBRA PRAKTYKA 2

Warsztat Różnorodności i Tolerancji

Zalety dla nauczycieli/uczniów:

Uczestnicy nabywają praktyczną wiedzę na temat polityk UE związanych z tolerancją i różnorodnością, doświadczają empatii poprzez interaktywne działania oraz odkrywają strategie wdrażania tych zasad w kontekstach edukacyjnych.

Główne trudności:

Dbanie o zaangażowanie uczestników, dostosowywanie materiałów do różnorodnych grup odbiorców oraz przekładanie wiedzy politycznej na praktyczne działania w salach lekcyjnych.

Kluczowe ustalenia:

Warsztaty, które łączą przegląd polityki, interaktywną naukę oraz praktyczne zastosowanie, mogą skutecznie pogłębić zrozumienie i wdrażanie zasad tolerancji oraz różnorodności w edukacji przez uczestników.

Linki do materiałów:

[Polityka oraz praktyki edukacyjne mające na celu wspieranie tolerancji, szacunku dla różnorodności oraz odpowiedzialności obywatelskiej wśród dzieci i młodzieży w Unii Europejskiej.](#)

DOBRA PRAKTYKA 3

KS3 PSHE: Ucieczka w poszukiwaniu schronienia – autentyczne opowieści młodych ludzi opuszczających swoje kraje

Słowa kluczowe: zrozumienie, opowieści życiowe, tożsamość, postrzeganie

Czas trwania: Aktywność można realizować na różne sposoby, modyfikując czas trwania: poprzez oglądanie i omawianie filmów, dodając dynamikę przed i po seansie (pisma, pytania, wywiady, debaty, zdjęcia...) lub, aby uczynić ją pełną i znaczącą, stworzyć z naszymi uczniami krótki film, wykorzystując historię naszego ucznia-uchodźcy i uświadamiając reszcie szkoły jego rzeczywistość (film można przesłać na szkolny kanał telewizyjny lub YouTube). W tym celu możemy zaprosić innych uchodźców, których znamy z naszego miasta lub okolicy, i uczynić ich częścią projektu.

Przygotowanie początkowe oraz wymagane materiały:

- Urządzenia do oglądania filmów, aparaty (telefony) do nagrywania własnych filmów, oprogramowanie do montażu wideo.

Przegląd praktyk:

Przed rozpoczęciem zajęć nauczyciele powinni zwrócić uwagę na treść każdego filmu, ponieważ zawierają one elementy, które mogą być niepokojące dla niektórych dzieci. Dlatego konieczne jest stworzenie bezpiecznego środowiska nauczania i uczenia się przed oglądaniem w klasie. Szczególną uwagę poświęcimy naszym uczniom-uchodźcom, upewniając się, że są gotowi do obejrzenia tych filmów i podzielenia się swoimi doświadczeniami. Mogą być również uczniowie, którzy nie są uchodźcami, ale doświadczyli wstrząsów oraz rozłąki z domem lub rodziną.

DOBRA PRAKTYKA 3

KS3 PSHE: Ucieczka w poszukiwaniu schronienia – autentyczne opowieści młodych ludzi opuszczających swoje kraje

Poprzednie aktywności:

Przed wyświetleniem filmów warto zaplanować czas na zapoznanie się z kontekstem sytuacyjnym w prezentowanych krajach, aby uczniowie posiadali odpowiednie tło.

Zachęć uczniów do zastanowienia się, dlaczego ludzie stają się uchodźcami lub co już wiedzą na temat uchodźców, a następnie zestaw ich odpowiedzi, na przykład na ścianie z graffiti. Utrzymaj tę ścianę, aby móc do niej wrócić w trakcie przyszłych dyskusji.

Głównym powodem, dla którego ludzie starają się o azyl, jest prześladowanie (odmowa podstawowych praw) z powodu płci, orientacji seksualnej, rasy, religii, narodowości lub przynależności do określonej grupy społecznej, a także posiadania poglądów politycznych, które są niezgodne z polityką rządu.

Innymi powodami ucieczki ludzi ze swoich krajów są konflikty zbrojne, przemoc etniczna lub polityczna.

Linia ciągłości:

1. Narysuj wyimaginowaną linię w klasie i oznacz jej końce frazami Zdecydowanie się zgadzam oraz Zdecydowanie się nie zgadzam. Przeczytaj kilka stwierdzeń, takich jak poniższe przykłady, i poproś uczniów, aby ustawili się na linii w zależności od intensywności swojej reakcji na nie. Po obejrzeniu filmów powtórz ćwiczenie z tymi samymi stwierdzeniami, aby sprawdzić, czy uczniowie zajmują inne miejsca.
2. Każdej osobie powinno być przyznane prawo wjazdu do Wielkiej Brytanii, jeśli ucieka przed wojną, głodem lub prześladowaniami związanymi z rasą, religią, płcią, orientacją seksualną lub narodowością.
3. Żaden uchodźca nie powinien być wpuszczony do Wielkiej Brytanii.

DOBRA PRAKTYKA 3

KS3 PSHE: Ucieczka w poszukiwaniu schronienia – autentyczne opowieści młodych ludzi opuszczających swoje kraje

Dodatkowe zajęcia:

- twórcze pisanie
- projekty twórcze
- ćwiczenia z symulacjami na podstawie narracji

Zalety dla nauczycieli/uczniów:

ICT zawsze stanowią inspirujący sposób na wprowadzanie treści do naszych uczniów. Dodatkowo, może to być prostsza metoda, aby umożliwić naszym uczniom-uchodźcom rozpoczęcie dzielenia się swoją historią. Jeśli najpierw poznają inne dzieci, które przeżyły podobne doświadczenia, a także zobaczą, jaki wpływ te filmy mają na ich rówieśników, opowiadanie im o swojej rzeczywistości stanie się łatwiejsze i bardziej naturalne. Jeśli chodzi o kwestie akademickie, zajęcia obejmują wiele różnych tematów: język, nauki społeczne...

Główne trudności:

Nasi uczniowie mogą mieć ograniczoną wiedzę lub nie znać danego tematu: można to traktować jako wyzwanie lub trudność, ale także jako okazję do zapewnienia im wszystkim równego startu oraz zwiększenia świadomości i empatii wobec nowego kolegi z klasy i jego sytuacji. Ponadto musimy poczekać, aż nasz nowy uczeń będzie gotowy, aby podzielić się swoją historią i nad nią pracować, aby ukazać pozostałym rówieśnikom rzeczywistość uchodźców.

DOBRA PRAKTYKA 3

KS3 PSHE: Ucieczka w poszukiwaniu schronienia – autentyczne opowieści młodych ludzi opuszczających swoje kraje

Kluczowe ustalenia:

Jak już wcześniej wspomniano, ta praktyka przyniesie wiele korzyści uczniom-uchodźcom, a najważniejszą z nich będzie możliwość pracy nad projektem z rówieśnikami, zapoznania się ze szkołą i nową klasą, bycia częścią zespołu roboczego, wyjaśnienia im ich rzeczywistości, a być może także nawiązania kontaktu z innymi uczniami o podobnych doświadczeniach życiowych.

Linki do materiałów:

[Filmy oraz przewodnik edukacyjny](#)

DOBRA PRAKTYKA 4:

Budowanie mostów: inicjatywy na rzecz integracji uchodźców w celu zaangażowania szkoły

Słowa kluczowe: Integracja uchodźców, różnorodność, tworzenie zespołu

Czas trwania: 60-90 minut

Przygotowanie początkowe oraz wymagane materiały:

- Obrazy/plakaty o zróżnicowanej tematyce (krajobrazy, owoce, sport)
- Taśma samoprzylepna
- Telefony komórkowe z kamerami
- Obszar do spacerów i spotkań grupowych
- Materiały piśmiennicze dla uczestników

Przegląd praktyk:

- Zaaranżuj klasę lub przestrzeń do zajęć w sposób, który umożliwi swobodne poruszanie się i interakcję. Oczyść centralną przestrzeń przeznaczoną na spacer i zajęcia grupowe.
- Wybierz i umieść w pomieszczeniu różnorodne obrazy, plakaty oraz przedmioty o różnych tematach (np. krajobrazy, owoce, słodycze i sport).
- Krótko przedstaw cel zajęć, koncentrując się na integracji, zrozumieniu oraz budowaniu zespołu.
- Celem tej aktywności jest umożliwienie uczniom lepszego wzajemnego poznania się, bez względu na ich pochodzenie.
- Zachęć uczniów do spaceru po sali i nawiązywania niewerbalnych interakcji, wykorzystując gesty, wyraz twarzy lub proste działania.
- Po kilku minutach zachęć uczniów, aby zebrali się wokół obrazu, plakatu lub obiektu, który najbardziej ich interesuje. To ułatwia tworzenie grup opartych na wspólnych zainteresowaniach.

DOBRA PRAKTYKA 4:

Budowanie mostów: inicjatywy na rzecz integracji uchodźców w celu zaangażowania szkoły

- W swoich nowych grupach uczniowie powinni stworzyć zbiorową reprezentację (np. pozę lub scenę) odzwierciedlającą wybrany przez siebie temat, a następnie wykonać zdjęcie grupowe.
- Każda grupa prezentuje klasie swoją reprezentację, co sprzyja wzajemnemu zrozumieniu i docenieniu różnorodnych zainteresowań.
- Następnie podziel uczniów na pary, dbając o to, aby każdy miał partnera. W przypadku, gdy ktoś zostanie bez partnera, nauczyciel lub facylitator powinien go połączyć w parę.
- W parach uczniowie na zmianę dzielą się swoimi refleksjami, koncentrując się na dwóch rzeczach, które lubią lub które sprawiają im radość. Mogą wykorzystać papier i długopis, aby zanotować to, czego się dowiedzieli o sobie nawzajem.
- Po podzieleniu się, każdy uczeń prezentuje swojego partnera grupie, udając, że jest nim. Ta aktywność wspiera rozwój empatii i zrozumienia poprzez postrzeganie siebie z perspektywy innej osoby.
- Zakończcie aktywność grupową refleksją, omawiając, czego nauczyliście się o sobie nawzajem oraz jak, mimo różnic, wszyscy potrafią się ze sobą porozumiewać i wspierać.
- Podkreśl istotę integracji i szacunku w klasie, szczególnie w kontekście włączenia uczniów będących uchodźcami do społeczności szkolnej.

Zalety dla nauczycieli/uczniów:

Ta aktywność umożliwia nauczycielom lepsze zrozumienie różnorodnego pochodzenia uczniów, co wzmacnia empatię oraz dynamikę w klasie. Uczniowie rozwijają umiejętności interpersonalne, pewność siebie oraz poczucie przynależności, co jest kluczowe dla integracji uchodźców. Wspiera to wspierające, inkluzywne środowisko, promując wzajemny szacunek oraz zrozumienie wśród wszystkich uczniów.

DOBRA PRAKTYKA 4: **Budowanie mostów: inicjatywy na rzecz integracji uchodźców w celu zaangażowania szkoły**

Główne trudności:

Przeszkody mogą obejmować bariery językowe, różnice kulturowe oraz opór uczniów przed uczestnictwem. Strategie ich przewycięzania obejmują wykorzystanie pomocy wizualnych i tłumaczy, opracowywanie materiałów uwzględniających różnice kulturowe oraz zapewnienie dostępnych i angażujących zajęć dla wszystkich uczniów. Budowanie wspierającej społeczności wśród nauczycieli i uczniów jest kluczowe dla skutecznej integracji oraz tworzenia przyjaznego środowiska dla uczniów uchodźców.

Kluczowe ustalenia:

Praktyka wspiera integrację społeczną oraz umiejętności językowe, wzmacniając poczucie przynależności wśród uczniów uchodźców. Udział w interaktywnych zajęciach podnosi ich pewność siebie, wyniki w nauce oraz samopoczucie, oferując wspierające i inkluzywne środowisko. To pozytywne doświadczenie edukacyjne jest kluczowe dla ich ogólnego rozwoju oraz skutecznej integracji ze społecznością.

Linki do materiałów:

[Jak przyjmować uchodźców w szkole](#)

DOBRA PRAKTYKA 5

Soczewka różnorodności społecznej

Słowa kluczowe: Kultura wymiany, kooperacja, różnorodność

Czas trwania: 2 godziny

Przygotowanie początkowe oraz wymagane materiały:

- Papier do flipchartów oraz markery do sesji burzy mózgów. Aparaty cyfrowe lub smartfony z funkcją aparatu (jeden na grupę lub ucznia, w zależności od dostępności).
- Papier, klej, nożyczki, tablice plakatowe oraz długopisy
- Wydrukowane obrazy ilustrujące różne kultury (opcjonalnie)
- Projektor oraz ekran (opcjonalnie)

Przegląd praktyk:

„Obiektyw Różnorodności” to praktyczny warsztat, którego celem jest zachęcenie nastoletnich uczniów do odkrywania i celebrowania różnorodności kulturowej za pomocą fotografii. Uczestnicy poznają podstawowe techniki fotografii, wezmą udział w zorganizowanym polowaniu na zdjęcia, koncentrując się na elementach kulturowych, oraz będą współpracować, aby stworzyć wizualny kolaż, który odzwierciedli ich różne perspektywy. Główne cele tego warsztatu obejmują promowanie międzykulturowego zrozumienia i doceniania wśród nastoletnich uczniów poprzez fotografię, a także zachęcanie do współpracy i pracy zespołowej w uchwyceniu oraz reprezentowaniu różnorodności kulturowej.

1. Polowanie na fotografie (45 minut):

- Podziel uczniów na niewielkie grupy i przekaz każdej grupie listę elementów kulturowych lub tematów do uwiecznienia na zdjęciach (np. tradycyjne potrawy, stroje, architektura, symbole).

DOBRA PRAKTYKA 5

Soczewka różnorodności społecznej

- Uczniowie używają aparatów cyfrowych oraz smartfonów do eksploracji terenu szkoły lub okolicy, wykonując zdjęcia ilustrujące określone tematy.
- Zachęcaj uczniów do twórczego myślenia oraz eksperymentowania z różnymi kątami i perspektywami podczas fotografowania.

2. Refleksja i wymiana doświadczeń (30 minut):

- Po zakończeniu zabawy w poszukiwanie zdjęć, zbierzcie się ponownie w grupach i pozwólcie każdej grupie zaprezentować swoje zdjęcia pozostałym uczniom.
- Ułatw dyskusję na temat znaczenia zrobionych zdjęć oraz różnorodności kulturowej, którą one ukazują.
- Zachęcaj uczniów do refleksji nad swoim pochodzeniem kulturowym oraz elementami kulturowymi, które mają dla nich osobiste znaczenie.

3. Wspólny kolaż wizualny (30 minut):

- Wykorzystując wydrukowane kopie zdjęć wykonanych podczas zabawy w poszukiwanie skarbów, uczniowie wspólnie tworzą wizualny kolaż ilustrujący różnorodność uchwyconych elementów kulturowych.
- Zgromadź materiały artystyczne, takie jak klej, nożyczki i tekturę plakatową, aby ułatwić proces tworzenia kolaży.
- Zachęcaj uczestników do organizowania zdjęć w sposób wizualnie atrakcyjny i znaczący, uwzględniając ich przemyślenia oraz spostrzeżenia z wcześniejszej dyskusji.

4. Aktywność końcowa: Refleksje na temat kultury (15 minut):

- Na zakończenie warsztatów zachęć uczestników do zebrania się w kręgu i na zmianę dzielenia się jedną rzeczą, której się nauczyli lub którą docenili w kontekście różnorodności kulturowej podczas warsztatów.

DOBRA PRAKTYKA 5

Soczewka różnorodności społecznej

- Zachęcaj uczestników do swobodnego wyrażania swoich myśli i uczuć, tworząc tym samym atmosferę wsparcia i sprzyjającą integracji.
- Przeprowadź krótką dyskusję na temat istoty zrozumienia kulturowego oraz współpracy w tworzeniu bardziej inkluzywnej i empatycznej społeczności szkolnej.
- Zakończ warsztaty, dziękując uczestnikom za ich udział oraz wkład, podkreślając znaczenie ich perspektyw i doświadczeń w promowaniu różnorodności kulturowej oraz wzajemnego szacunku.

Zalety dla nauczycieli/uczniów:

Warsztat wspiera pracę zespołową oraz współpracę pomiędzy uczestnikami, co prowadzi do stworzenia wizualnie atrakcyjnej reprezentacji różnorodności kulturowej. Uczestnicy rozwijają swoje umiejętności fotograficzne oraz ekspresję artystyczną, jednocześnie zyskując głębsze zrozumienie różnorodności kulturowej. Nauczyciele mają możliwość prowadzenia istotnych dyskusji na temat zrozumienia kulturowego i współpracy, co sprzyja tworzeniu bardziej inkluzywnego i empatycznego środowiska szkolnego.

Główne trudności:

Główną trudnością może być zapewnienie dostępu do odpowiedniej liczby aparatów cyfrowych lub smartfonów dla wszystkich uczestników. Innym problemem może być radzenie sobie z potencjalnymi barierami językowymi oraz wrażliwością kulturową podczas polowania na zdjęcia i wspólnego tworzenia kolaży. Istotne jest efektywne zarządzanie czasem, aby umożliwić sensowne robienie zdjęć, refleksję i współpracę w ciągu 2 godzin.

DOBRA PRAKTYKA 5

Soczewka różnorodności społecznej

Kluczowe ustalenia:

Warsztaty oferują kreatywną i angażującą platformę dla nastoletnich uczniów, aby odkrywać i celebrować różnorodność kulturową poprzez fotografię. Wspólny kolaż wizualny stanowi namacalną reprezentację wspólnych doświadczeń i perspektyw uczestników, wspierając międzykulturowe zrozumienie oraz współpracę w społeczności szkolnej. Uczniowie rozwijają umiejętności fotograficzne, ekspresję artystyczną oraz umiejętności pracy zespołowej, jednocześnie zdobywając głębsze zrozumienie i uznanie dla różnic kulturowych.

DOBRA PRAKTYKA 6

Podręcznik dla nauczycieli: „Nie tylko liczby”

ZESTAW NARZĘDZI ZWIĄZANY Z MIGRACJĄ
EDUKACYJNĄ I AZYLEM W EUROPIE

Słowa kluczowe: Migracja; azyl; bezpieczna przestrzeń do rozmowy o migracji

Czas trwania: DVD + Ćwiczenia: 50 min + 90 min + 30 min (w zależności od organizacji sesji)

Przygotowanie początkowe oraz wymagane materiały:

- Odtwarzacz DVD / projektor
- Materiały drukowane z narzędziowego zestawu

Przegląd praktyk:

„Not Just Numbers” to zbiór narzędzi dla nauczycieli dotyczących migracji i azylu w Unii Europejskiej, który ma na celu wspieranie nauczycieli oraz innych edukatorów w angażowaniu młodzieży w świadome dyskusje na ten temat. Jest przeznaczony dla młodych ludzi w wieku od 12 do 18 lat.

Społeczne i polityczne znaczenie kwestii migracji oraz azylu nieustannie wzrastało w ciągu ostatnich dwóch dekad, w trakcie których świat doświadczył wzrostu liczby migrantów, osób ubiegających się o azyl oraz uchodźców. Równocześnie problemy związane z dyskryminacją, ksenofobią i rasizmem wciąż się pojawiają, często prowadząc do napięć w społecznościach.

W miarę jak społeczeństwa europejskie stają się coraz bardziej wielokulturowe, kluczowe jest zrozumienie głównych powodów, które skłaniają lub zmuszają ludzi do opuszczania swoich krajów. Zrozumienie tego zjawiska może wspierać promowanie szacunku dla różnorodności oraz zachęcać do spójności społecznej.

DOBRA PRAKTYKA 6

Podręcznik dla nauczycieli: „Nie tylko liczby”

ZESTAW NARZĘDZI ZWIĄZANY Z MIGRACJĄ EDUKACYJNĄ I AZYLEM W EUROPIE

W szczególności konieczne jest dostarczanie większej ilości informacji młodym ludziom, którzy w przyszłości będą podejmować decyzje polityczne, ale których poglądy na temat migracji i azylu nie zawsze opierają się na faktach i obiektywnych danych.

Z tego powodu Międzynarodowa Organizacja ds. Migracji (IOM) oraz Wysoki Komisarz Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców (UNHCR) zjednoczyły swoje wysiłki, aby stworzyć i rozpowszechnić nowy zestaw materiałów edukacyjnych, który ma na celu promowanie otwartej i świadomej debaty na temat tych istotnych i złożonych zagadnień.

Zestaw narzędzi obejmuje płytę DVD z filmami i portretami, kreatywne ćwiczenia oraz podręcznik dla nauczycieli. Wszystko to ma na celu zachęcenie młodzieży w wieku od 12 do 18 lat do prowadzenia świadomych dyskusji na temat migracji i azylu.

Główne cele to zwiększenie zrozumienia kwestii migracji, promowanie szacunku dla różnorodności oraz wspieranie spójności społecznej. Wdrażanie obejmuje oglądanie filmów, realizację ćwiczeń grupowych oraz debaty w klasie, dostosowując złożoność i głębokość zajęć do grupy wiekowej uczniów.

Zalety dla nauczycieli/uczniów:

Nauczycielom zestaw narzędzi dostarcza uporządkowane i gotowe zasoby do dyskusji na temat złożonych i aktualnych zagadnień, umożliwiając im elastyczne dostosowywanie ćwiczeń do potrzeb oraz kontekstu ich klasy.

DOBRA PRAKTYKA 6

Podręcznik dla nauczycieli: „Nie tylko liczby”

Projekt ten, w przypadku uczniów, wspiera głębsze i bardziej osobiste zrozumienie migrantów oraz uchodźców, przełamuje stereotypy i rozwija empatię poprzez autentyczne historie oraz działania partycypacyjne.

Główne trudności:

Jednym z kluczowych wyzwań jest delikatność tematu, który dla niektórych uczniów może odnosić się do spraw osobistych lub wywoływać intensywne reakcje emocjonalne.

Kolejnym wyzwaniem jest stworzenie zrównoważonej i pełnej szacunku dyskusji w klasie, szczególnie w obliczu różnych opinii. Dodatkowo, niektórzy nauczyciele mogą mieć trudności z podejściem do tematu z powodu potencjalnego braku doświadczenia lub przeszkolenia w zakresie migracji i azylu.

Kluczowe ustalenia:

„Zestaw narzędzi dla nauczyciela: To nie tylko liczby” to przykład praktyki wspierającej holistyczne i humanistyczne podejście do kwestii migracji i azylu wśród młodzieży.

Łącząc edukację opartą na faktach z osobistymi doświadczeniami oraz interaktywnymi działaniami, zestaw narzędzi wspiera sensowne uczenie się i promuje wartości inkluzyjności oraz szacunku dla różnorodności. Skuteczne wdrożenie tego programu w szkołach może znacząco przyczynić się do budowania bardziej spójnych i przyjaznych społeczeństw dla wszystkich.

Linki do materiałów:

[Podręcznik dla wykładowcy \(w języku portugalskim\)](#)

DOBRA PRAKTYKA 7

Żywe legendy oraz mity

Słowa kluczowe:

Różnorodność kulturowa, integracja, zaangażowanie w klasie, świadomość uchodźcza

Czas trwania: 45 minut

Przygotowanie początkowe oraz wymagane materiały:

- Podstawowe materiały biurowe, papier, długopisy, ołówki, kredki

Przebieg praktyk:

Uczestnicy pracują w grupach składających się z 3 lub 4 osób (najlepiej dla maksymalnie 5 grup). Każda grupa wybiera legendę lub mit znany w swoim regionie. Może to być zarówno bardzo lokalna historia usłyszana w domu, jak i popularna opowieść. Zadaniem każdej grupy jest przedstawienie jej w formie artystycznej (np. rysunek) lub opisowej. Technika będzie zależała od wieku oraz umiejętności językowych uczestników. Czas: 20 minut.

Następnie każda grupa prezentuje swoją legendę pozostałym uczestnikom, po czym odbywa się dyskusja prowadzona przez nauczyciela na temat opowieści. Czas: 20 minut.

- Dlaczego ta opowieść ma znaczenie?
- Czy ta opowieść jest znana tylko w regionie, czy ma również wymiar wielokulturowy?
- Jakie ogólne wnioski można z tego sformułować?
- Czy którykolwiek aspekt tej historii może być użyteczny w doświadczeniach uchodźców, na przykład w kontekście życia w obcym kraju, spotkania negatywnych osób, nawiązywania przyjaźni itp.?

Nadrzędnym celem tego zadania jest badanie podobieństw i różnic kulturowych między uchodźcami a osobami, które ich przyjmują. Wspiera ono zrozumienie między różnymi kulturami.

DOBRA PRAKTYKA 7

Żywe legendy oraz mity

Zalety dla nauczycieli/uczniów:

- Uczestnicy aktywnie biorą udział w działaniach związanych z nauką współpracy. Uczniowie odkrywają lokalną kulturę oraz kulturę uchodźców, co przyczynia się do zmniejszenia różnic i podziałów oraz lepszego wzajemnego zrozumienia. Istotne są także aspekty poznawcze; poznając różne mity i legendy, uczniowie poszerzają swoją wiedzę o świecie.

Główne trudności:

- Dla uchodźców bariera językowa może stanowić przeszkodę, co sprawia, że druga część ćwiczenia, obejmująca dyskusję, staje się trudniejsza. W takim przypadku wsparcie nauczyciela będzie niezbędne. Jeśli chodzi o pierwszą część ćwiczenia, dobór odpowiedniej techniki ułatwi to zadanie.
- Dyskusja na temat wspomnień związanych z koniecznością opuszczenia kraju ojczystego powinna odbywać się w sposób spokojny i przemyślany, aby nie wywoływać niepotrzebnych negatywnych emocji.

Kluczowe ustalenia:

- Wzajemne zrozumienie oraz osvajanie kultur stanowią kluczowe elementy wpływające na efektywną adaptację do nowego środowiska. Z drugiej strony, dla uchodźców dzielących się swoimi historiami, jest to szansa na zaprezentowanie siebie oraz swojego kraju nowym kolegom, a także na utrzymanie więzi z ojczyzną. Prowadzenie tej dyskusji oraz wymiana doświadczeń na równych zasadach pogłębia inkluzyjność, różnorodność i pozytywnie wpływa na relacje w grupie studentów.

Linki do materiałów:

[Warsztaty kreatywnej ekspresji dla dzieci imigrantów i uchodźców](#)

DOBRA PRAKTYKA 8

Warsztaty Zrozumienia i Przystosowania Kulturowego

Słowa kluczowe: adaptacja kulturowa, orientacja, zaangażowanie społeczności, wymiana międzykulturowa

Czas trwania: Na początku intensywne warsztaty, a potem sesje co miesiąc

Przygotowanie początkowe oraz wymagane materiały:

- Przewodniki nawigacyjne,
- działalność w obszarze wymiany kulturalnej,
- tłumacze,
- materiały dydaktyczne dotyczące lokalnej kultury oraz współpraca z lokalnymi instytucjami kulturalnymi.

Przegląd praktyk:

Warsztaty mają na celu zapoznanie uczniów uchodźców z lokalną kulturą, normami oraz środowiskiem szkolnym, co wspiera ich płynniejszą adaptację. Cele obejmują ułatwienie przejścia do nowego systemu edukacyjnego, redukcję szoku kulturowego oraz promowanie wzajemnego zrozumienia i szacunku wśród uczniów. Zajęcia składają się z interaktywnych sesji dotyczących aspektów życia codziennego, rutyn szkolnych oraz lokalnych zwyczajów, a także programów wymiany kulturowej, w ramach których uczniowie dzielą się swoimi kulturami. Zachęca się do zaangażowania społeczności w celu stworzenia przyjaznej atmosfery. Etapy wdrażania obejmują wstępne oceny kulturowe, opracowanie dostosowanych treści warsztatów, bieżące zbieranie opinii oraz okresowe aktualizacje programu w oparciu o potrzeby uczestników.

DOBRA PRAKTYKA 8

Warsztaty Zrozumienia i Przystosowania Kulturowego

Główne trudności:

- Przewycięzanie różnic kulturowych: Zachęcaj do szczerej komunikacji i twórz możliwości do dialogu, aby wyjaśniać i rozwiązywać nieporozumienia.
- Zaangażowanie rodziców: organizowanie warsztatów oraz dostarczanie materiałów w różnych językach, aby włączyć rodziców w proces adaptacji kulturowej.
- Podtrzymywanie zainteresowania: Zmieniaj formaty warsztatów, zapraszaj gości specjalnych i łącz zajęcia z praktycznymi doświadczeniami, aby utrzymać zaangażowanie.

Kluczowe ustalenia:

Praktyka ta podniosła świadomość kulturową, ułatwiła płynniejszą integrację z życiem szkolnym oraz wzmocniła więzi społeczne. Uczniowie zgłaszają lepsze zrozumienie lokalnych tradycji i czują się pewniej w poruszaniu się w nowym środowisku.

Linki do materiałów:

[Lah John dokument.pdf](#)

DOBRA PRAKTYKA 8

Warsztaty Zrozumienia i Przystosowania Kulturowego

Praktyka warsztatów Orientacji Kulturowej i Adaptacji ma na celu wspieranie integracji studentów uchodźców w nowym środowisku kulturowym i edukacyjnym. Oto bardziej szczegółowy opis tej praktyki:

Cele:

- Wprowadzenie uczniów-uchodźców w lokalne zwyczaje, normy oraz oczekiwania społeczne.
- Ułatwienie adaptacji do nowego systemu edukacyjnego oraz zmniejszenie szoku kulturowego.
- Wspieranie wzajemnej komunikacji i szacunku pomiędzy uchodźcami a lokalnymi studentami.
- Podnoszenie świadomości kulturowej wśród nauczycieli i pracowników.

Realizacja:

Ocena wstępna: Wykonaj analizę potrzeb, aby zrozumieć kontekst kulturowy oraz specyficzne wyzwania, przed którymi stają studenci-uchodźcy.

Opracowanie warsztatów: stwórz interaktywne warsztaty, które będą obejmować takie tematy jak:

- Codzienne zadania (zakupy, transport, opieka zdrowotna)
- Kultura oraz oczekiwania instytucji edukacyjnej (reguły, style komunikacji, normy akademickie)
- Lokalne tradycje i zwyczaje
- Komunikacja międzykulturowa oraz rozwiązywanie sporów

DOBRA PRAKTYKA 8

Warsztaty Zrozumienia i Przystosowania Kulturowego

3. Aktywności interaktywne: Wprowadź angażujące działania takie jak:

- Odtwarzanie ról w standardowych sytuacjach społecznych
- Dyskusje zespołowe i sesje pytań oraz odpowiedzi
- Działania dotyczące wymiany kulturowej (dzielenie się jedzeniem, muzyką, historiami)
- Wizyty w lokalnych instytucjach kulturalnych

4. Angażowanie społeczności: Współpracuj z lokalnymi organizacjami kulturalnymi, liderami społeczności oraz wolontariuszami, aby zapewnić autentyczne doświadczenia kulturowe i wsparcie.

5. Nieprzerwane wsparcie: organizowanie comiesięcznych sesji kontrolnych w celu rozwiązania aktualnych problemów oraz wzmocnienia adaptacji kulturowej.

6. Opinie i dostosowanie: nieprzerwane gromadzenie opinii od uczestników w celu ulepszania i dostosowywania warsztatów do ich zmieniających się potrzeb.

Zalety dla nauczycieli/uczniów:

Dla nauczycieli: Rozwiń umiejętności kulturowe oraz strategie efektywnego wspierania uczniów będących uchodźcami w klasie.

Dla uczniów: rozwijanie umiejętności i wiedzy niezbędnych do swobodnego poruszania się w nowym otoczeniu oraz redukcja poczucia izolacji.

REFINC

II Wsparcie Społeczne oraz Emocjonalne

Podejścia uwzględniające psychologiczne i emocjonalne potrzeby
uczniów będących uchodźcami

**Co-funded by
the European Union**

DOBRA PRAKTYKA 9

Siła wewnętrzna

Słowa kluczowe: immunitet, umiejętności przystosowawcze, traumy, pomoc dla uchodźców

Czas trwania: 45 minut

Przygotowanie początkowe oraz wymagane materiały:

- Flipchart lub tablica z markerami.
- Znaczniki
- Małe kartki papieru
- Miska
- Długopisy/ołówki

Przebieg praktyk:

Wprowadzenie (10 minut) Facylitator przedstawia temat warsztatu oraz wyjaśnia znaczenie odporności i umiejętności radzenia sobie dla uczniów będących uchodźcami. Prowadzi krótką dyskusję na temat definicji odporności oraz jej kluczowej roli w pokonywaniu wyzwań. Celem tego wprowadzenia jest nadanie pozytywnego tonu oraz stworzenie bezpiecznej przestrzeni do otwartej dyskusji.

Refleksja nad mocnymi stronami (15 minut) Każdy uczeń otrzymuje małą karteczkę, na której zapisuje swoją mocną stronę lub pozytywną cechę. Uczniowie składają swoje karteczki i umieszczają je w misce. Osoba prowadząca odczytuje każdą karteczkę na głos, a uczniowie zgadują, kto ją napisał. Ta aktywność sprzyja autorefleksji oraz rozpoznawaniu mocnych stron. Pomaga uczniom dostrzegać własną wartość oraz mocne strony swoich rówieśników, budując wspierającą społeczność.

DOBRA PRAKTYKA 9

Siła wewnętrzna

Burza mózgów dotycząca strategii radzenia sobie ze stresem (15 minut)
Facylitator prowadzi sesję burzy mózgów na temat strategii radzenia sobie ze stresem, traumą i przeciwnościami losu. Uczniowie przedstawiają pomysły i sugestie, które są zapisywane na flipcharcie lub tablicy. Facylitator zachęca uczniów do dzielenia się osobistymi doświadczeniami w radzeniu sobie z wyzwaniami oraz tym, co im pomogło. Ta wspólna aktywność nie tylko generuje listę praktycznych strategii, ale także normalizuje dzielenie się osobistymi zmaganiem i osiągnięciami.

Ekspresja twórcza (15 minut) Uczniowie mają szansę na kreatywne wyrażanie siebie poprzez sztukę, pisanie lub ruch. Mogą wybierać spośród różnych opcji, takich jak rysowanie, pisanie pamiętnika czy taniec, aby badać swoje emocje i doświadczenia w bezpiecznym oraz wspierającym środowisku. Facylitator oferuje wskazówki i porady w razie potrzeby, zachęcając uczniów do korzystania z ich wewnętrznych zasobów i autentycznego wyrażania siebie. Ta aktywność ma na celu wspieranie uczniów w przetwarzaniu swoich emocji i doświadczeń w sposób niewerbalny oraz terapeutyczny.

Podsumowanie (10 minut) Ustaw uczestników w kręgu, zapewniając, że każdy ma wyraźny widok na pozostałych. Wybierz przedmiot (np. mały kamień lub miękką zabawkę), który będzie pełnił rolę „przedmiotu do mówienia”. Facylitator rozpoczyna, trzymając przedmiot do mówienia, i dzieli się krótką refleksją na temat doświadczenia warsztatowego. Następnie facylitator przekazuje przedmiot do mówienia osobie po swojej lewej stronie, która również dzieli się swoją refleksją. Każdy uczestnik ma możliwość wypowiedzenia się bez zakłóceń, trzymając przedmiot do mówienia. Ta końcowa aktywność zapewnia uczniom ustrukturyzowany sposób na refleksję nad swoją nauką, dzielenie się przemyśleniami oraz słuchanie innych, co wzmacnia poczucie wspólnoty i wzajemnego wsparcia.

DOBRA PRAKTYKA 9

Siła wewnętrzna

Zalety dla nauczycieli/uczniów:

Warsztaty oferują wspierającą przestrzeń dla uczniów, umożliwiając im dzielenie się doświadczeniami, rozwijanie samoświadomości oraz wzajemne wsparcie. Uczniowie kształtują odporność i umiejętności radzenia sobie, co pozwala im skutecznie stawiać czoła wyzwaniom. Nauczyciele uzyskują wgląd w mocne strony oraz trudności uczniów, co umożliwia im lepsze wspieranie ich emocjonalnego dobrostanu i osiągnięć akademickich.

Główne trudności:

Głównym wyzwaniem jest zapewnienie, że zajęcia warsztatowe będą dostępne i uwzględnią zróżnicowane doświadczenia oraz pochodzenie uczniów uchodźców. Kolejną kwestią jest radzenie sobie z wszelkimi barierami językowymi lub trudnościami komunikacyjnymi, które mogą wystąpić podczas warsztatów.

Kluczowe ustalenia:

Warsztaty wzmacniają poczucie wspólnoty oraz wzajemnego wsparcia wśród uczniów, co przyczynia się do poprawy ich ogólnego samopoczucia i osiągnięć edukacyjnych. Uczniowie powinni odczuwać wzmocnienie i wsparcie w rozwijaniu odporności oraz umiejętności radzenia sobie. Nauczyciele powinni zauważać zwiększoną samoświadomość oraz umiejętności regulacji emocjonalnej wśród uczestniczących uczniów, co wpływa na tworzenie pozytywnego środowiska szkolnego.

DOBRA PRAKTYKA 10

Zobacz, Usłysz, Poczuj: 5-4-3-2-1

Słowa kluczowe:

Uważność, redukcja lęku, wspomnienia, skupienie, percepcja sensoryczna

Czas trwania: 15 minut

Przygotowanie początkowe oraz wymagane materiały:

- Skrypt dotyczący nazewnictwa (opisany poniżej)

Przeгляд praktyk:

Najpierw przedstaw poniższy scenariusz na głos, a następnie pozwól nastolatкови ćwiczyć na głos, podczas gdy Ty będziesz go słuchać. Możesz zacząć od nowa i powtarzać, aż poczujesz się zrelaksowany. Jeśli Ty lub nastolatek poczujecie senność lub rozproszenie... to w porządku, to jest naprawdę cel... to sygnał relaksu i można zakończyć.

- Wymień pięć przedmiotów, które dostrzegasz w pokoju.
Przykład: Zauważam krzesło. Zauważam dywan. Zauważam długopisy. Zauważam książki. Zauważam drzwi.
- Wymień pięć dźwięków, które słyszysz.
Słyszę kroki. Słyszę wentylator. Słyszę ptaka. Słyszę klakson. Słyszę swój oddech.
- Wymień pięć uczuć, które odczuwasz w tej chwili.
Czuję się wyczerpany. Czuję gorąco. Czuję lęk. Czuję ekscytację. Czuję się przygnębiony.
- Wymień 4 przedmioty, które dostrzegasz, 4 dźwięki, które słyszysz, oraz 4 odczucia, które doświadczasz.

DOBRA PRAKTYKA 10

Zobacz, Usłysz, Poczuj: 5-4-3-2-1

- Wymień 3 przedmioty, które dostrzegasz, 3 dźwięki, które słyszysz, oraz 3 odczucia, które masz.
- Wymień 2 przedmioty, które dostrzegasz, 2 dźwięki, które słyszysz, oraz 2 odczucia, które masz.
- Wymień nazwę 1 przedmiotu, który dostrzegasz, 1 dźwięku, który słyszysz, oraz 1 rzeczy, którą odczuwasz.

Główne trudności:

Osoby mogą napotykać trudności w utrzymaniu obecności i uważności, gdy przytłaczają je natrętne myśli lub wspomnienia. Dodatkowo osoby, które doświadczyły traumy, mogą odczuwać zwiększoną reaktywność emocjonalną, co utrudnia efektywne zarządzanie emocjami.

Kluczowe ustalenia:

Skupienie umysłu na teraźniejszości może zwiększyć koncentrację oraz efektywność poznawczą, umożliwiając uczniom skuteczniejsze przyswajanie wiedzy, a nauczycielom jasne i precyzyjne przekazywanie treści. Uważność wspiera regulację emocjonalną, obniżając poziom stresu i lęku. Dodatkowo, priorytetowe traktowanie chwili obecnej sprzyja ogólnemu dobremu samopoczuciu, tworząc pozytywne i wspierające środowisko nauki dla wszystkich.

Linki do materiałów:

Kreatywne interwencje dla dzieci i młodzieży z trudnościami autorstwa Susan P. Epstein

[5-4-3-2-1 to proste ćwiczenie relaksacyjne dla umysłu.](#)

DOBRA PRAKTYKA 11

Nasze opowieści, nasza twórczość

Słowa kluczowe: Wzmacnianie, tworzenie połączeń, wyrażanie emocji

Czas trwania: 90 minut

Przygotowanie początkowe oraz wymagane materiały:

- Materiały plastyczne, takie jak papier, markery, kredki, kolorowe ołówki, farby itp.
- Czasopisma i gazety.
- Artykuły piśmiennicze, takie jak zeszyty i pióra.

Przegląd praktyk:

Ta aktywność oferuje zorganizowane, ale elastyczne ramy, w których uczniowie-uchodźcy mogą uczestniczyć w twórczej ekspresji, dzielić się swoimi opowieściami i budować relacje z rówieśnikami w kontekście szkolnym.

- Wyjaśnij cel tej aktywności: odkrywanie i wyrażanie ich wyjątkowych historii oraz doświadczeń uchodźców za pomocą sztuki. Podkreśl znaczenie poszanowania historii innych.
- Poproś każdego ucznia o przedstawienie się, podając swoje imię oraz rysując na kartce papieru symbol, który ich reprezentuje. Po zakończeniu przez wszystkich, zachęć ich do podzielenia się swoimi symbolami oraz historiami, które się z nimi wiążą.
- Zachęć uczniów do stworzenia dzieła sztuki, które ilustruje ich podróż do aktualnej lokalizacji. Mogą zdecydować się na przedstawienie scen z przeszłości lub teraźniejszości.
- Zachęcaj dzieci do eksplorowania różnych technik artystycznych i materiałów, aby mogły wyrazić siebie, na przykład poprzez rysowanie, malowanie, tworzenie kolaży lub stosowanie technik mieszanych.

DOBRA PRAKTYKA 11

Nasze opowieści, nasza twórczość

- Po zakończeniu prac artystycznych daj uczniom czas na zaprezentowanie swoich dzieł grupie. Zachęć ich do omówienia inspiracji, która towarzyszyła ich pracom, emocji, które przeżyli podczas tworzenia, oraz wszelkich powiązań, jakie dostrzegają między swoimi historiami.
- Zachęć do dyskusji opartej na wsparciu i szacunku, w trakcie której uczniowie będą mieli możliwość wyrażania swoich opinii oraz zadawania pytań.

Zalety dla nauczycieli/uczniów:

Promując różnorodność, inkluzyjność i empatię, warsztaty tego rodzaju przyczyniają się do tworzenia pozytywnej kultury w szkole, w której wszyscy uczniowie czują się szanowani i wspierani. Uczniowie mają możliwość twórczego wyrażania siebie oraz dzielenia się swoimi unikalnymi historiami i perspektywami, co może wzmocnić ich poczucie własnej wartości i tożsamości. Uczniowie uczą się również od siebie nawzajem, czerpiąc z różnych środowisk i doświadczeń, co sprzyja zrozumieniu kulturowemu, empatii oraz docenianiu różnorodności.

Główne trudności:

Niektórzy uczniowie mogą mieć ograniczoną biegłość w głównym języku warsztatu, co utrudnia komunikację oraz zrozumienie instrukcji. W takiej sytuacji wsparcie nauczyciela byłoby przydatne.

Warto podkreślić, że wiele dzieci uchodźców przeżyło traumę związaną z przesiedleniem, przemocą lub utratą, co może ujawnić się podczas opowiadania historii lub zajęć twórczych, wymagających wrażliwego podejścia ze strony prowadzących warsztaty.

DOBRA PRAKTYKA 11

Nasze opowieści, nasza twórczość

Kluczowe ustalenia:

Zarówno uczestnicy, jak i prowadzący uzyskali głębsze zrozumienie różnorodnych środowisk kulturowych oraz doświadczeń dzieci imigrantów i uchodźców, co sprzyjało empatii i docenianiu różnorodności kulturowej. Dzielenie się osobistymi historiami oraz dziełami sztuki w sprzyjającym środowisku potwierdziło doświadczenia uczniów i dało im siłę do przyjęcia swojego dziedzictwa kulturowego oraz osobistych podróży. Angażowanie się w ekspresję twórczą i opowiadanie historii stymulowało zainteresowanie uczniów oraz ich zaangażowanie w naukę, promując sukcesy akademickie i dobre samopoczucie.

DOBRA PRAKTYKA 12

Duży Ptak Wzrasta

Słowa kluczowe: Komunikacja, Zaufanie, Zaangażowanie, Selektywne wyciszenie

Czas trwania: 45 minut

Przygotowanie początkowe oraz wymagane materiały:

- Karotki samoprzylepne lub notatki na kartach
- Długopisy

Przegląd praktyk:

Głównym celem tej aktywności jest zachęcenie do interakcji z dzieckiem, które może być niechętnie do uczestniczenia w rozmowie.

Kroki, aby zaangażować dziecko w dyskusję za pomocą karteczek samoprzylepnych

Rozpocznij dyskusję:

- Napisz „Jak się masz?” na karteczce samoprzylepnej.
- Przyczep notatkę do ramienia dziecka, aby zwrócić jego uwagę.

Zachęcaj do zaangażowania:

- Podaj dziecku kilka karteczek samoprzylepnych oraz długopis.
- Powiedz: „Zapisz swoją odpowiedź na kartce.”

Odpowiedzi na wymianę:

- Dziecko zapisze swoją odpowiedź na karteczce samoprzylepnej i przymocuje ją do Ciebie.

Kontynuuj wymianę:

- Podtrzymujcie dyskusję, odpowiadając na notatki.
- Ciesz się tym procesem, gdy oboje zaczynacie pokrywać się karteczkami samoprzylepnymi, co często prowadzi do radości i zabawy.

DOBRA PRAKTYKA 12

Duży Ptak Wzrasta

Zalety dla nauczycieli/uczniów:

Rozpoczęcie interakcji z selektywnie niemym dzieckiem stanowi nie tylko pierwszy krok w przełamywaniu barier, ale również fundament, na którym można budować silne relacje między nauczycielem a dzieckiem. Inicjując kontakt z dzieckiem, nauczyciele tworzą możliwości do rozwoju zaufania, co sprawia, że dziecko stopniowo czuje się bardziej komfortowo w wyrażaniu siebie. W miarę postępu komunikacji nauczyciele mogą dostosować swoje podejście do potrzeb i preferencji dziecka, co wzmacnia poczucie bezpieczeństwa oraz zrozumienia. Dzięki cierpliwości, empatii i stałemu wsparciu nauczyciele mogą pielęgnować relację, która umożliwia dziecku swobodniejsze komunikowanie się oraz aktywne uczestnictwo w jego edukacyjnej podróży.

Główne trudności:

Nauczyciele mogą podejmować różne wysiłki, aby zachęcić dzieci do otwarcia się i komunikacji, dlatego tego rodzaju działania mogą być dla nich korzystne, ponieważ umożliwiają nawiązanie kontaktu z dziećmi, które nie są skłonne do komunikacji.

Kluczowe ustalenia:

Komunikacja stanowi kluczowe narzędzie w budowaniu relacji, ponieważ umożliwia jednostkom łączenie się, rozumienie i nawiązywanie więzi. Dzięki efektywnej komunikacji ludzie mogą wyrażać swoje myśli, uczucia i potrzeby, co sprzyja wzajemnemu zrozumieniu oraz zaufaniu. Angażując się w istotny dialog, jednostki mają możliwość budowania relacji poprzez okazywanie szacunku, otwartości i autentyczności. Komunikacja pozwala na wymianę informacji, pomysłów i emocji, tworząc wspólne połączenie oraz poczucie przynależności.

Linki do zasobów: Kreatywne interwencje dla dzieci i młodzieży z trudnościami autorstwa Susan P. Epstein

DOBRA PRAKTYKA 13

Program Caring Hearts: kompleksowa pomoc emocjonalna dla studentów-uchodźców

Słowa kluczowe:

Wsparcie dla uchodźców, dobrostan emocjonalny, integracja, odporność

Czas trwania: nieprzerwany, z wyznaczonymi działaniami i ocenami realizowanymi przez cały rok szkolny.

Przygotowanie początkowe oraz wymagane materiały:

- Dedykowane biuro doradcze,
- materiały edukacyjne dla pracowników,
- wytyczne dotyczące grup wsparcia rówieśniczego
- zestawy do wymiany kulturowej,
- współpraca z lokalnymi ekspertami zdrowia psychicznego.

Przegląd praktyk:

Program Caring Hearts w Harmony International School został stworzony, aby zaspokoić szczególne potrzeby psychologiczne i emocjonalne uczniów-uchodźców. Nasz program ma na celu stworzenie wspierającego środowiska, w którym uczniowie-uchodźcy mogą czuć się bezpiecznie, zrozumiani i doceniani. Cele obejmują:

Wsparcie emocjonalne: Organizuj indywidualne sesje doradcze, aby wspierać uczniów w radzeniu sobie z traumą oraz w budowaniu odporności emocjonalnej.

Integracja społeczna: wspieranie uczestnictwa w grupach wsparcia rówieśniczego oraz w działaniach wymiany kulturowej, aby rozwijać poczucie przynależności i wspólnoty.

DOBRA PRAKTYKA 13

Program Caring Hearts: kompleksowa pomoc emocjonalna dla studentów-uchodźców

3. Szkolenie nauczycieli: przygotowanie nauczycieli w zakresie umiejętności i wiedzy niezbędnej do wspierania uczniów będących uchodźcami poprzez warsztaty doskonalenia zawodowego skoncentrowane na wrażliwości kulturowej oraz praktykach uwzględniających traumę.

4. Udział rodziców: Angażuj rodziców poprzez organizację warsztatów oraz regularną komunikację, aby zapewnić im spójny system wsparcia zarówno w domu, jak i w szkole.

Realizacja:

Indywidualne wsparcie: Każdemu uchodźcy przypisany jest doradca szkolny, który organizuje regularne sesje indywidualne. Sesje te skupiają się na przetwarzaniu traumy, strategiach radzenia sobie oraz regulacji emocji.

Grupy wsparcia rówieśniczego: organizowane są cotygodniowe spotkania grupowe, podczas których studenci-uchodźcy mają możliwość dzielenia się swoimi doświadczeniami oraz otrzymywania wsparcia od rówieśników, którzy zmagają się z podobnymi wyzwaniami. Sesje te prowadzone są przez przeszkolonych facylitatorów.

3. Szkolenia dla nauczycieli: Co kwartał organizowane są szkolenia dla nauczycieli, podczas których zdobywają oni wiedzę na temat wrażliwości kulturowej, praktyk uwzględniających traumę oraz strategii identyfikacji i radzenia sobie z emocjonalnym cierpieniem uczniów.

Działania dotyczące wymiany kulturowej: Co miesiąc odbywają się wydarzenia, w których uczniowie-uchodźcy mają możliwość dzielenia się swoim dziedzictwem kulturowym z rówieśnikami, co sprzyja wzajemnemu zrozumieniu i szacunkowi.

5. Udział rodziców: Regularne warsztaty i spotkania z rodzicami, na których omawiane są postępy ich dzieci, przedstawiane są techniki wsparcia emocjonalnego, a także tworzone jest wspierające środowisko domowe.

DOBRA PRAKTYKA 13

Program Caring Hearts: kompleksowa pomoc emocjonalna dla studentów-uchodźców

Zalety dla nauczycieli/uczniów:

Nauczyciele zdobywają głębsze zrozumienie wyzwań, przed którymi stają uczniowie-uchodźcy, oraz uczą się efektywnych strategii ich wsparcia. Uczniowie-uchodźcy otrzymują spersonalizowane wsparcie emocjonalne, lepszą integrację społeczną oraz zwiększoną odporność, co skutkuje poprawą wyników akademickich i osobistych.

Główne trudności:

Potencjalne trudności obejmują bariery językowe, różnice kulturowe oraz ograniczone zasoby na specjalistyczną pomoc. Pokonanie tych trudności wiąże się z wykorzystaniem tłumaczy, oferowaniem szkoleń z zakresu kompetencji kulturowych dla pracowników oraz poszukiwaniem partnerstw z lokalnymi organizacjami w celu uzyskania dodatkowych zasobów.

Kluczowe ustalenia:

Program Caring Hearts znacząco podnosi emocjonalne samopoczucie uczniów uchodźców, integrację społeczną oraz wyniki w nauce. Uczniowie rozwijają silniejsze mechanizmy radzenia sobie, czują się bardziej związani z społecznością szkolną i wykazują większe zaangażowanie oraz osiągnięcia w nauce.

Linki do materiałów:

- [Krajowa Sieć Zajmująca się Stresami Pourazowymi u Dzieci](#)
- UNHCR – Kształcenie dzieci uchodźców
- [Europejska Sieć Przesiedleń](#)

DOBRA PRAKTYKA 14

Bezpieczne Kręgi Przestrzeni

Słowa kluczowe: opieka z uwzględnieniem traumy, dobrostan emocjonalny, wsparcie grupowe, bezpieczne środowisko, empatia

Czas trwania: sesje trwające 45 minut, odbywające się raz w tygodniu, prowadzone przez wykwalifikowanego doradcę lub nauczyciela.

Przygotowanie początkowe oraz wymagane materiały:

- Wybierz ciche i komfortowe miejsce na spotkania w kręgu.
- Zbierz proste przedmioty, które poprawiają nastrój (piłki antystresowe, zabawki sensoryczne, koce).
- Przygotuj pytania otwarte lub instrukcje, które ułatwią prowadzenie dyskusji.
- Ustal wyraźne zasady dotyczące zachowania poufności i szacunku w

Przebieg praktyk:

Safe Space Circles oferują zorganizowane środowisko, w którym uczniowie-uchodźcy mają możliwość dzielenia się swoimi doświadczeniami, emocjami i wyzwaniami w wspierającym i neutralnym otoczeniu. Każda sesja obejmuje:

- Zameldowanie: Uczniowie dzielą się swoimi emocjami w danym momencie, wykorzystując słowo, frazę lub przedstawienie wizualne.
- Dyskusja moderowana: Prowadzący zadaje pytania i oferuje wskazówki dotyczące emocji, strategii radzenia sobie lub dostosowania kulturowego.
- Otwarte dzielenie się: Uczniowie chętnie dzielą się swoimi doświadczeniami, przemyśleniami oraz pytaniami dotyczącymi danego tematu.
- Afirmacja i wsparcie: Uczestnicy grupy zapewniają sobie nawzajem wsparcie, empatię oraz potwierdzenie.
- Wymeldowanie: Uczniowie reflektują nad tym, czego się nauczyli podczas zajęć oraz jakie wnioski mogą wyciągnąć na nadchodzący tydzień.

DOBRA PRAKTYKA 14

Bezpieczne Kręgi Przestrzeni

[Dodatkowe ćwiczenia dla właściwej praktyki](#)

[Dostępne kursy online](#)

Zalety dla nauczycieli/uczniów:

Nauczyciele: Rozumieją emocjonalne potrzeby uczniów, kształtują bardziej inkluzywną atmosferę w klasie, nawiązują relacje i zaufanie z uczniami.

Uczniowie: rozwijają umiejętności zarządzania emocjami, budują odporność, redukują poczucie izolacji, wzmacniają relacje społeczne, uczą się zdrowych strategii radzenia sobie.

Główne trudności:

- Budowanie zaufania: zapewnij, aby uczniowie czuli się bezpiecznie i komfortowo, dzieląc się swoimi osobistymi doświadczeniami.
- Zarządzanie ujawnieniami: Przygotuj się na łączenie uczniów z dodatkowymi zasobami wsparcia, gdy zajdzie taka potrzeba.
- Utrzymanie spójności: zapewnij regularne uczestnictwo, aby wprowadzić rutynę i poczucie przynależności.

Kluczowe ustalenia:

Badania wskazują, że interwencje grupowe, takie jak Kręgi Bezpiecznej Przestrzeni, mogą znacząco poprawić wyniki zdrowia psychicznego młodzieży uchodźczej, w tym zmniejszyć objawy PTSD, lęku i depresji. Uczniowie również informują, że czują się bardziej związani ze swoimi rówieśnikami oraz społecznością szkolną.

Linki do materiałów:

[Badania wskazują, że interwencje grupowe, takie jak Safe Space](#)

DOBRA PRAKTYKA 15

Rzeczy niezbędne

Słowa kluczowe: Współczucie, uraz, pomoc dla uchodźców

Czas trwania: 30 minut

Przygotowanie początkowe oraz wymagane materiały:

- Małe kartki papieru (po 3 dla każdego ucznia),
- ołówki (dla każdego studenta),
- kredki (nieobowiązkowo)

Przegląd praktyk:

W tej aktywności zastosowano dyskusję oraz ranking diamentów, aby wspierać uczniów w zrozumieniu, jak to jest nagle opuścić dom.

- Rozpocznij dyskusję na temat migracji i zapytaj o przyczyny, dla których ludzie decydują się na przeprowadzkę w inne miejsce.
- Podziel uczniów na niewielkie grupy (3- lub 4-osobowe) i wręcz im ołówki oraz kartki papieru.
- Zapytaj ich, co zabrali by z domu w sytuacjach awaryjnych, gdyby musieli uciekać. Uczniowie powinni to narysować lub zapisać.
- Zadaj pytanie wszystkim o ich wybór oraz uzasadnienie.
- Obecnie, pracując w grupach, postarajcie się ustalić priorytety, zaczynając od najistotniejszego.
- Oceń rezultat w każdej grupie. Przydatne pytanie:
  1. Czy występują podobieństwa lub istotne różnice pomiędzy grupami?
  2. Czy wystąpiły jakieś niespodziewane sytuacje?
  3. Za czym by się tęskniło, gdyby trzeba było uciekać?
  4. Czy na listach znajdują się wyłącznie przedmioty praktyczne, czy także jakieś przedmioty osobiste?
  5. Czy ich rodzice wzięliby inne rzeczy?

DOBRA PRAKTYKA 15

Rzeczy niezbędne

Zalety dla nauczycieli/uczniów:

Aktywność umożliwia głębsze zrozumienie sytuacji uchodźców, którzy byli zmuszeni do nagłego opuszczenia swoich domów. Wspiera wzajemne zrozumienie i empatię wśród uczniów, akcentując rzeczywiste problemy, z jakimi muszą się zmagać uchodźcy.

Główne trudności:

Wybierz powód ucieczki z domu, który będzie najłatwiejszy do wyobrażenia i najbardziej interesujący dla jak najszerzej grupy uczniów.

Warto zaznaczyć, że w kontekście osobistych wyborów i preferencji nie istnieją dobre ani złe odpowiedzi, chociaż niektóre decyzje mogą być bardziej rozsądne i praktyczne niż inne.

Kluczowe ustalenia:

Debata na temat istotnych zagadnień związanych z uchodźcami, umacnianie wzajemnych relacji i zrozumienia. Przełamywanie przeszkód poprzez głębsze zrozumienie sytuacji uchodźców.

Linki do materiałów:

[Podręcznik Compass dotyczący edukacji na temat praw człowieka wśród młodzieży](#)

DOBRA PRAKTYKA 16

Co mogłaby powiedzieć lampa?

Słowa kluczowe: Współczucie, Innowacyjność, Punkt widzenia

Czas trwania: 60-90 minut

Przygotowanie początkowe oraz wymagane materiały:

- Papier
- Długopis albo ołówek

Przegląd praktyk:

Celem tych ćwiczeń jest wsparcie ucznia w uzyskaniu nowej perspektywy oraz odpersonalizowaniu problemu poprzez analizę go z punktu widzenia obiektów metaforycznych, co może ułatwić dyskusję i wyrażenie swoich emocji.

Zaangażowanie młodzieży w myślenie metaforyczne z wykorzystaniem przedmiotów codziennego użytku

1. Identyfikacja obiektów:

Poproś nastolatka, aby spojrzał wokół w swoim pokoju i wymienił co najmniej 10 przedmiotów, takich jak lampa, biurko, książka, kubek, kalendarz itp.

2. Zarejestruj obiekty:

Zapisz nazwy przedmiotów wymienione przez nastolatka.

3. Zastosuj myślenie metaforyczne:

Zachęć nastolatka do refleksji nad tym, co każdy z tych obiektów może ujawniać na temat konkretnego problemu lub zagadnienia, wyobrażając sobie punkt widzenia każdego z obiektów.

Jeśli nastolatek ma trudności z zrozumieniem tej koncepcji, podaj kilka przykładów, które ilustrują, jak myśleć metaforycznie.

DOBRA PRAKTYKA 16

Co mogłaby powiedzieć lampa?

Przykłady:

Lampa może powiedzieć: „Musimy rzucić więcej światła na ten problem”.
Książka może powiedzieć: „Potrzebujemy więcej informacji; wciąż poszukujemy głębiej”.
Kalendarz może powiedzieć: „Zastanówmy się, jak długo ten problem trwa”.

Cel ćwiczenia: Stworzenie u uczniów różnorodnych, wieloaspektowych perspektyw, przekształcenie rozwiązywania problemów w zabawę i kreatywność.

Zalety dla nauczycieli/uczniów:

Skorzystaj z tej aktywności, gdy pracowałeś z uczniami nad strategiami radzenia sobie, które mają na celu poprawę sytuacji, ale nie przynoszą efektów, a uczeń staje się coraz bardziej sfrustrowany (na przykład, gdy uczeń powie: „Nie mam żadnych przyjaciół”).

Główne trudności:

Mogą wystąpić przeszkody, takie jak bariery językowe, różnice kulturowe oraz nieśmiałość studentów. Aby sprostać tym wyzwaniom, zatrudnienie tłumaczy oraz zapewnienie angażujących i wspierających aktywności to kluczowe strategie. Stworzenie wspierającej społeczności zarówno wśród nauczycieli, jak i uczniów jest istotne dla pomyślnej integracji oraz kultywowania przyjaznej atmosfery dla uczniów uchodźców.

Kluczowe ustalenia:

Aktywność ta zapewnia dziecku wartościową szansę na oderwanie się od stwierdzeń i rozważenie ich, jakby były wypowiedziane przez innych. Umożliwia to nabycie perspektywy i spojrzenie na swoją sytuację z różnych punktów widzenia.

Linki do materiałów:

Kreatywne interwencje dla dzieci i młodzieży z trudnościami autorstwa Susan P. Epstein

DOBRA PRAKTYKA 17

Kolory domu: badanie tożsamości

Słowa kluczowe: Identyfikacja, różnorodność, wyrażanie siebie, odkrywanie kulturowe

Czas trwania: 2 godziny

Przygotowanie początkowe oraz wymagane materiały:

- Materiały do identyfikacji (karton, markery, naklejki itp.)
- Materiały do kolażu (czasopisma, gazety, fragmenty materiałów, klej, nożyczki itp.)
- Materiały skalne (gładkie kamienie lub skały, farba, markery itp.)
- Materiały do malowania (płótna, farby, pędzle, palety itp.)

Przegląd praktyk:

Warsztaty te dają uczniom, którzy są imigrantami i uchodźcami, szansę na eksplorację oraz wyrażanie swojej tożsamości kulturowej, emocji i doświadczeń za pomocą różnych form sztuki. Wspierają one rozwój kreatywności, samoekspresji oraz poczucia przynależności do nowego środowiska.

1. Aktywność na przełamanie lodów: „Nazwy z imionami”.

- Uczniowie projektują plakietki przy użyciu kolorowych markerów i naklejek, dekorując je symbolami lub ilustracjami, które odzwierciedlają ich kulturowe pochodzenie lub osobiste pasje.
- Podczas tworzenia własnych plakietek uczniowie dzielą się z grupą znaczeniem symboli, które wybrali.

2. Proces tworzenia kolażu:

- Uczniowie mają dostęp do różnorodnych materiałów, takich jak: czasopisma, gazety, fragmenty tkanin, guziki oraz koraliki.
- Tworzą kolaże, które odzwierciedlają ich dziedzictwo kulturowe, wspomnienia oraz emocje, wykorzystując materiały do przekazywania swoich unikalnych historii i doświadczeń.

DOBRA PRAKTYKA 17

Kolory domu: badanie tożsamości

3. Działalność „Kamieni opowieści”:

Wprowadzenie do Kamieni Legend.

- Prowadzący przedstawiają koncepcję kamieni opowieści, czyli małych kamieni lub skał zdobionych symbolami lub obrazami ilustrującymi historie lub doświadczenia.
- Uczniowie prowadzą dyskusję na temat siły opowiadania historii oraz znaczenia symboli w swoich kulturach.

Tworzenie Kamienia Historii:

- Uczniowie wybierają kamienie z kolekcji udostępnionej przez organizatorów i dekorują je farbami, markerami lub innymi materiałami artystycznymi.
- Tworzą symbole lub obrazy na kamieniach, które odzwierciedlają aspekty ich tożsamości kulturowej, wartości lub doświadczeń.

Krąg wymiany doświadczeń:

- Uczniowie gromadzą się w kręgu i kolejno dzielą się z grupą opowieściami, które kryją się za ich kamieniami historii.
- Wyjaśniają znaczenie wybranych symboli i obrazów oraz dzielą się osobistymi wspomnieniami, które są z nimi związane.

4. Refleksja oraz podsumowanie:

Uczniowie gromadzą się w kręgu i reflektują nad swoimi pracami oraz doświadczeniami zdobytymi podczas warsztatów. Facylitatorzy prowadzą dyskusję, motywując uczniów do dzielenia się swoimi odczuciami po wyrażeniu siebie poprzez sztukę oraz tym, czego się nauczyli o sobie i innych. Facylitatorzy zachęcają uczniów do dalszego odkrywania i wyrażania swojej tożsamości kulturowej poprzez sztukę w codziennym życiu.

DOBRA PRAKTYKA 17

Kolory domu: badanie tożsamości

Zalety dla nauczycieli/uczniów:

- Poprzez wymianę historii, symboli i doświadczeń z różnych kultur, uczniowie osiągają głębsze zrozumienie oraz docenienie dziedzictwa innych, co sprzyja empatii międzykulturowej i szacunkowi. Udział w twórczej ekspresji wzmacnia poczucie siły wśród uczniów, gdyż mają oni możliwość dzielenia się swoimi głosami, historiami i perspektywami z innymi podczas warsztatów.
- Nauczyciele mogą integrować innowacyjne strategie nauczania oraz zajęcia oparte na sztuce w swoje plany lekcji, co przyczynia się do zwiększenia zaangażowania uczniów, ich motywacji oraz osiągnięć edukacyjnych. Obserwując i uczestnicząc w zajęciach z twórczej ekspresji uczniów, nauczyciele zdobywają cenne spostrzeżenia dotyczące kulturowego pochodzenia, emocji i perspektyw swoich uczniów, co umożliwia im lepsze wsparcie w zakresie potrzeb społecznych i emocjonalnych.

Główne trudności:

Poziom biegłości językowej, w jakim prowadzone są zajęcia, może się różnić wśród uczestników, co może utrudniać komunikację, zrozumienie oraz zaangażowanie w zajęcia.

Uczestnictwo w opowiadaniu historii oraz wyrażaniu się artystycznie może u niektórych uczniów wywoływać intensywne emocje lub traumatyczne wspomnienia. Dlatego osoby prowadzące zajęcia powinny stworzyć bezpieczne i wspierające środowisko, a także zapewnić odpowiednie wsparcie oraz zasoby do przetwarzania emocji.

Niektórzy uczniowie mogą mieć ograniczony kontakt lub zrozumienie koncepcji oraz technik artystycznych, co wymaga od instruktorów dostarczenia jasnych instrukcji, demonstracji oraz wskazówek wspierających ich drogę do twórczego wyrażania siebie.

DOBRA PRAKTYKA 17

Kolory domu: badanie tożsamości

Kluczowe ustalenia:

Kluczowymi wnioskami warsztatów są ich efektywność w wspieraniu odkrywania tożsamości kulturowej, ekspresji emocjonalnej, zrozumienia międzykulturowego oraz budowania społeczności wśród dzieci imigrantów i uchodźców w kontekście szkolnym.

DOBRA PRAKTYKA 18

„HeartSpaces: wspieranie dobrego samopoczucia emocjonalnego i odporności u uczniów będących uchodźcami”

Słowa kluczowe:

Opieka z uwzględnieniem traumy, edukacja społeczno-emocjonalna (SEL), zdrowie psychiczne, odporność, bezpieczne środowisko, empatia, wrażliwość kulturowa.

Czas trwania: Regularne, cotygodniowe sesje grupowe (45-60 minut) oraz indywidualne spotkania w razie potrzeby.

Przygotowanie początkowe oraz wymagane materiały:

- Wyznaczona spokojna, komfortowa przestrzeń do sesji grupowych oraz spotkań indywidualnych.
- Miękkie miejsca do siedzenia, kojący wystrój (rośliny, obrazy przyrody), przedmioty stymulujące zmysły (piłki antystresowe, zabawki sensoryczne).
- Program nauczania SEL dostosowany do wieku oraz materiały dotyczące regulacji emocji, umiejętności radzenia sobie i budowania relacji.
- Szkolenia dla pracowników dotyczące praktyk uwzględniających traumę, wrażliwość kulturową oraz identyfikację oznak stresu.
- Nawiąż współpracę z ekspertami w dziedzinie zdrowia psychicznego w celu uzyskania konsultacji i skierowań.
- Dodatkowe wytyczne: Uzupełnienie do praktyki Heart Spaces

Przegląd praktyk:

HeartSpaces to holistyczne podejście, które ma na celu wspieranie dobrego samopoczucia emocjonalnego oraz odporności psychicznej wśród uczniów będących uchodźcami.

Praktyka zawiera:

- Bezpieczne i wspierające otoczenie: Utwórz przestrzeń, która zapewnia bezpieczeństwo zarówno fizyczne, jak i emocjonalne, w której uczniowie będą się czuli akceptowani, doceniani i zrozumiani.

DOBRA PRAKTYKA 18

„HeartSpaces: wspieranie dobrego samopoczucia emocjonalnego i odporności u uczniów będących uchodźcami”

- Ustrukturyzowane sesje grupowe: Organizowanie cotygodniowych sesji grupowych koncentrujących się na określonych umiejętnościach społeczno-emocjonalnych, z zastosowaniem działań i dyskusji opartych na dowodach naukowych (np. identyfikacja emocji, zarządzanie stresem, tworzenie zdrowych relacji).
- Indywidualne sesje: Organizuj regularne, indywidualne sesje ze studentami, aby ocenić ich stan emocjonalny, zapewnić wsparcie oraz zająć się ich specyficznymi potrzebami.
- Praktyki uwzględniające traumę: Wykorzystuj strategie, które uznają i adresują wpływ traumy na emocjonalne i behawioralne reakcje uczniów. Może to obejmować identyfikację czynników wyzwalających, zapewnianie stabilności i przewidywalności oraz nauczanie umiejętności radzenia sobie.
- Wrażliwość kulturowa: uwzględnianie zrozumienia oraz świadomości kulturowej we wszystkich aspektach praktyki, identyfikowanie unikalnych doświadczeń i mocnych stron każdego ucznia.

Zalety dla nauczycieli/uczniów:

Nauczycielstwo:

- Uzyskanie głębszego wglądu w potrzeby społeczno-emocjonalne uczniów-uchodźców.
- Zdobądź strategie budowania w klasie środowiska wrażliwego na traumę oraz uwzględniającego różnorodność kulturową.
- Wzmacniaj więzi ze studentami i buduj zaufanie, co wpłynie na lepsze zaangażowanie w proces nauki.
- Identyfikuj uczniów, którzy mogą wymagać dodatkowej pomocy i ułatwaj ich skierowanie do specjalistów zdrowia psychicznego.

DOBRA PRAKTYKA 18

„HeartSpaces: wspieranie dobrego samopoczucia emocjonalnego i odporności u uczniów będących uchodźcami”

Studenci:

- Rozwijanie kluczowych umiejętności społeczno-emocjonalnych, takich jak samoświadomość, samoregulacja oraz empatia.
- Odkryj zdrowe strategie radzenia sobie ze stresem, lękiem i trudnymi emocjami.
- Rozwijaj odporność i pewność siebie w radzeniu sobie z wyzwaniami.
- Czują silniejszą więź ze swoimi rówieśnikami oraz społecznością szkolną.
- Doświadcz polepszenia zdrowia psychicznego oraz ogólnego samopoczucia.

Główne trudności:

- Przełamywanie stereotypów: Twórz kulturę otwartości i akceptacji w obszarze zdrowia psychicznego.
- Pokonywanie barier językowych: oferowanie usług tłumaczeniowych w razie potrzeby.
- Współpraca z ekspertami zdrowia psychicznego: Ustal wyraźne ścieżki kierowania oraz kanały komunikacji.

Kluczowe ustalenia:

Badania nieprzerwanie potwierdzają korzystny wpływ programów nauczania społeczno-emocjonalnego na zdrowie psychiczne uczniów uchodźców, wyniki akademickie oraz ogólne samopoczucie. HeartSpaces, koncentrując się na opiece uwzględniającej traumę i wrażliwość kulturową, odpowiada na szczególne potrzeby tej grupy i kładzie fundamenty pod długoterminowy sukces.

Linki do materiałów:

- [Rozwój SEL](#)
- [Krajowa Sieć Zwalczenia Stresu Pourazowego u Dzieci](#)

DOBRA PRAKTYKA 19

Warsztaty dotyczące opieki z uwzględnieniem traumy

Słowa kluczowe: Uchodźcy-studenci, opieka z uwzględnieniem traumy, wsparcie psychiczne, warsztaty, rozwój kariery

Czas trwania: Jednorazowe warsztaty, po których następuje ciągłe wsparcie przez cały rok szkolny

Przygotowanie początkowe oraz wymagane materiały:

- Instruktorzy, trenerzy, materiały do warsztatów, zasoby dodatkowe.
- Materiały do warsztatów (prezentacje, materiały informacyjne, podręczniki szkoleniowe)
- Zasoby dodatkowe (przewodniki, zestawy narzędzi, dane kontaktowe do służb wsparcia)

Przegląd praktyk:

Warsztaty dotyczące opieki uwzględniającej traumę mają na celu zwiększenie świadomości nauczycieli i personelu o szczególnych potrzebach uczniów-uchodźców, którzy mogli przeżyć traumatyczne doświadczenia.

Warsztaty dotyczą zagadnień takich jak identyfikacja objawów traumy, budowanie bezpiecznego i wspierającego otoczenia oraz wprowadzanie praktyk uwzględniających traumę w środowisku klasowym.

Cele obejmują podniesienie świadomości, udoskonalenie strategii wsparcia oraz poprawę komunikacji z uczniami-uchodźcami.

Wyniki wskazują na lepsze zrozumienie, wzrost empatii oraz efektywniejsze udzielanie wsparcia. Wdrożenie obejmuje organizację warsztatów, dostarczanie dodatkowych zasobów oraz integrowanie podejść uwzględniających traumę z polityką i praktyką szkoły.

DOBRA PRAKTYKA 19

Warsztaty dotyczące opieki z uwzględnieniem traumy

Realizacja:

1. Przygotowanie:

- Zidentyfikuj osoby wspierające pracę: Zatrudnij trenerów z doświadczeniem w opiece uwzględniającej traumę, najlepiej takich, którzy pracowali z populacją uchodźców.
- Opracuj zasoby: Przygotuj szczegółowe materiały warsztatowe, w tym slajdy, notatki oraz ćwiczenia praktyczne.
- Zorganizuj warsztaty: Zorganizuj sesje warsztatowe w taki sposób, aby były zgodne z kalendarzem szkolnym i nie kolidowały z regularnymi zajęciami.

2. Przeprowadzenie warsztatu:

- Prowadzenie warsztatów: Organizacja interaktywnych warsztatów, które obejmują prezentacje, dyskusje grupowe, odgrywanie ról oraz sesje pytań i odpowiedzi.
- Zaangażuj uczestników: Motywuj do aktywnego udziału i stwórz nauczycielom okazję do dzielenia się swoimi doświadczeniami oraz obawami.

3. Dodatkowe wsparcie:

- Zapewnij zasoby: Rozdziel materiały pomocnicze, takie jak zestawy narzędzi, przewodniki oraz listy usług wsparcia zdrowia psychicznego.
- Bieżąca komunikacja: Stwórz kanały umożliwiające nieprzerwaną komunikację, takie jak regularne spotkania kontrolne, biuletyny oraz forum internetowe, na którym nauczyciele będą mogli dyskutować o wyzwaniach i rozwiązaniach.
- Dodatkowe szkolenia: regularnie organizuj zaawansowane warsztaty lub kursy doształcające, aby wzmocnić praktyki uwzględniające traumę.

Zalety dla nauczycieli/uczniów:

Korzyści dla nauczycieli obejmują rozwój umiejętności zawodowych, większą pewność siebie w udzielaniu wsparcia uczniom-uchodźcom oraz skuteczniejsze zarządzanie klasą. Uczniowie-uchodźcy zyskują na zwiększonym zrozumieniu, zmniejszonej stygmatyzacji oraz lepszym dostępie do wsparcia zdrowia psychicznego.

DOBRA PRAKTYKA 19

Warsztaty dotyczące opieki z uwzględnieniem traumy

Główne trudności:

Wyzwania mogą obejmować ograniczone zasoby na szkolenia, opór przed zmianami oraz zaspokajanie zróżnicowanych potrzeb studentów uchodźców. Dodatkowo, utrzymanie spójności i trwałości praktyk uwzględniających traumę może być trudne w dłuższej perspektywie.

Kluczowe ustalenia:

Kluczowe ustalenia podkreślają znaczenie podejść uwzględniających traumę w tworzeniu wspierających środowisk edukacyjnych oraz promowaniu dobrego samopoczucia uczniów będących uchodźcami. Rozwój zawodowy odgrywa istotną rolę w wyposażaniu nauczycieli w niezbędne umiejętności i wiedzę, aby skutecznie wspierać uczniów z traumą.

Linki do materiałów:

[Zestaw narzędzi edukacyjnych dla nauczycieli dotyczący traumy dziecięcej](#)

Trauma i przemoc Wpływ traumy na dzieci

REFINC

III Język oraz komunikacja

Skuteczne metody przezwyciężania barier językowych i poprawy komunikacji

**Co-funded by
the European Union**

DOBRA PRAKTYKA 20

Przełamywanie przeszkód: strategie komunikacyjne dla osiągnięcia sukcesu

Słowa kluczowe: komunikacja, przeszkody językowe, integracja, wzmocnienie pozycji

Czas trwania: 2 godziny

Przygotowanie początkowe oraz wymagane materiały:

- Papier do flipchartu oraz markery do sesji burzy mózgów

Przeгляд praktyk:

Warsztaty te oferują uczniom-uchodźcom praktyczne strategie i umiejętności, które umożliwiają pokonywanie barier językowych oraz poprawę komunikacji, dając im szansę na pewne poruszanie się w różnych sytuacjach komunikacyjnych w środowisku szkolnym.

- Zaczniemy od aktywności przełamującej lody, znanej jako „Sztafeta językowa”. Uczniowie formują zespoły i uczestniczą w sztafecie, w której muszą przekazać wiadomość za pomocą gestów, rysunków lub ograniczonego słownictwa w języku, którego nie znają płynnie. Ta aktywność uwypukla wyzwania związane z barierami językowymi oraz znaczenie skutecznych strategii komunikacyjnych.

- Aktywność w grupach wymiany językowej

Uczniowie gromadzą się w niewielkich grupach i uczestniczą w kręgach wymiany językowej, gdzie na zmianę uczą się nawzajem podstawowych zwrotów i wyrażań w swoich rodzimych językach. Instruktorzy oferują wskazówki i wsparcie, gdy uczniowie ćwiczą mówienie i słuchanie w różnych językach, wspierając wzajemną naukę oraz wymianę kulturową.

DOBRA PRAKTYKA 20

Przełamywanie przeszkód: strategie komunikacyjne dla osiągnięcia sukcesu

- Gry edukacyjne do nauki języków

Skojarzenia słowne: Uczniowie zajmują miejsca w kółku, a prowadzący rozpoczyna od wypowiedzenia słowa w języku docelowym. Następny uczeń musi podać słowo, które jest związane z poprzednim słowem, a gra kontynuuje się wokół koła. Na przykład, jeśli pierwszym słowem jest „kot”, kolejna osoba może powiedzieć „pies” i tak dalej.

Kalambury: Uczniowie na przemian przedstawiają słowo lub frazę w języku docelowym bez używania słów, podczas gdy pozostali członkowie grupy starają się odgadnąć, co to jest. Ta gra wspiera rozwój słownictwa i pobudza kreatywność w komunikacji.

Utwórz opowieść: Podziel uczniów na grupy i przekaz każdej grupie wskazówkę do opowieści lub początek zdania w języku docelowym. Jeden uczeń z każdej grupy rozpoczyna opowieść, wypowiadając jedno zdanie w języku docelowym, a następnie przekazuje je następnemu członkowi grupy, aby dodał kolejne zdanie itd. Celem jest stworzenie spójnej opowieści jako zespół.

- Aktywność w scenariuszach z życia codziennego

Uczniowie współpracują w parach lub małych grupach, aby generować pomysły i odgrywać scenariusze z życia codziennego, w których wymagane są efektywne strategie komunikacji, takie jak zamawianie jedzenia w restauracji, uczestnictwo w dyskusjach grupowych czy poszukiwanie pomocy u personelu szkoły. Nauczyciele dostarczają informacji zwrotnych oraz wskazówek, gdy uczniowie praktykują zastosowanie poznanych strategii w realistycznych kontekstach.

DOBRA PRAKTYKA 20

Przełamywanie przeszkód: strategie komunikacyjne dla osiągnięcia sukcesu

- Podsumowanie oraz zakończenie

Facylitatorzy podsumowują kluczowe tematy oraz strategie omawiane na warsztatach, akcentując znaczenie efektywnych umiejętności komunikacyjnych w przezwyciężaniu barier językowych. Zachęcają uczestników do dalszej praktyki oraz stosowania strategii, które przyswoili w codziennym życiu. Na zakończenie uczniowie gromadzą się w kręgu, aby reflektować nad swoją nauką i doświadczeniami zdobytymi podczas warsztatów, dzieląc się spostrzeżeniami, wyzwaniem oraz zobowiązaniami do doskonalenia swoich umiejętności komunikacyjnych.

Zalety dla nauczycieli/uczniów:

Warsztaty kształtują wspierające i sprzyjające integracji środowisko edukacyjne, w którym uczniowie oraz nauczyciele współdziałają, aby pokonać bariery językowe i rozwijać silne umiejętności komunikacyjne, niezbędne do osiągnięcia sukcesów w nauce oraz integracji społecznej.

Gry i zajęcia do nauki języków obcych oferują uczniom szansę na wzmocnienie słownictwa, poprawę wymowy oraz rozwijanie umiejętności językowych w sposób zabawny i angażujący. Uczniowie nabywają praktyczne strategie oraz umiejętności, które pomagają im pokonywać bariery językowe i zwiększać zdolność do efektywnej komunikacji w różnych kontekstach. Nauczyciele uzyskują wgląd w różnorodne pochodzenie kulturowe i doświadczenia swoich uczniów dzięki kręgom wymiany językowej oraz zajęciom z opowiadania historii, co umożliwia im tworzenie bardziej inkluzywnego i kulturowo wrażliwego środowiska edukacyjnego.

DOBRA PRAKTYKA 20

Przełamywanie przeszkód: strategie komunikacyjne dla osiągnięcia sukcesu

Główne trudności:

Facylitatorzy powinni być świadomi różnic kulturowych oraz norm komunikacyjnych wśród studentów, dbając o to, aby zajęcia i dyskusje były inkluzywne i respektowały różnorodne pochodzenie. Utrzymanie zaangażowania i motywacji uczestników podczas warsztatów może stanowić wyzwanie, zwłaszcza w przypadku zajęć wymagających nieustannej uwagi i aktywnego uczestnictwa.

Kluczowe ustalenia:

Kluczowe wnioski z tego warsztatu obejmują zwiększoną świadomość, ponieważ uczniowie zyskują głębsze zrozumienie barier językowych, z którymi borykają się uczniowie będący imigrantami i uchodźcami, oraz wpływ skutecznych strategii komunikacyjnych na pokonywanie tych barier. Poprzez kręgi wymiany językowej i zajęcia opowiadania historii uczniowie rozwijają większe uznanie dla różnorodnych środowisk kulturowych i doświadczeń swoich rówieśników, co sprzyja wzajemnemu szacunkowi i zrozumieniu.

DOBRA PRAKTYKA 21

Projekt Domku dla Olbrzymich Lalek

Słowa kluczowe: Inicjatywa społeczno-artystyczna, miejsce, wspólnota, rozmowa

Czas trwania: Praktykę można zrealizować w początkowych momentach uczenia w szkole, ponieważ nie wymaga ona zbyt wiele mówienia (jeśli nie posługują się tym samym językiem, co kraj przyjmujący). Może ją przeprowadzić klasa zerowa, a jeśli okaże się skuteczna, można ją wdrożyć we wszystkich szkołach i rodzinach, które chcą wziąć udział.

Przygotowanie początkowe oraz wymagane materiały:

- Pudełka na obuwie i materiały z recyklingu.
- Markery, pędzle, farby oraz inne akcesoria artystyczne.
- Jeśli nie posługują się naszym językiem, można skorzystać z innych źródeł nauki pisania i mówienia (sztuczna inteligencja, aplikacje).

Przegląd praktyk:

Polega ona na zachęcaniu wszystkich naszych uczniów do dzielenia się doświadczeniem życiowym oraz poczuciem „domu” poprzez kreatywną budowę domku dla lalek. Nasz uczeń-uchodźca weźmie udział w tej aktywności tak jak pozostałe dzieci lub nastolatki.

Zachęcmy ich do udekorowania swoich domów w sposób, który odzwierciedla ich aktualne doświadczenia, emocje i otoczenie, lub w inny sposób, który pomoże im odnaleźć komfort. Możemy również zadać pytanie wprowadzające: „Co dla ciebie oznacza „dom”?”

DOBRA PRAKTYKA 21

Projekt Domku dla Olbrzymich Lalek

Następnie podzielę się swoimi historiami, wspomnieniami, obawami oraz doświadczeniami w komfortowym otoczeniu. Zwiększymy świadomość na temat tego, jak istotne i różnorodne są dla nas „domy”, w zależności od kultury czy doświadczeń życiowych. Głównym celem jest nauczenie naszych uczniów, że niezależnie od różnic w naszych domach, są one częścią naszej tożsamości. Niektórzy z nas stracili swoje domy, dlatego musimy wspierać ich w tworzeniu nowego, okazując przy tym życzliwość, cierpliwość, troskę i pomoc.

Co dla Ciebie znaczy dom? (cel edukacyjny: refleksja nad tym, co dom oznacza dla nas osobiście).

Poproś swoich uczniów, aby zastanowili się, co dla nich oznacza dom. Możliwe pytania do dyskusji mogą obejmować: Czy dom to jedynie budynek lub zbiór pomieszczeń, czy może coś więcej? Jeśli tak, to co? Na przykład dom może być związany z rodziną i przyjaciółmi, miejscem, w którym dorastaliśmy, codziennymi rutynami lub poczuciem przynależności. Jakie emocje wywołuje w tobie twój dom? Te emocje mogą być zarówno pozytywne, jak i negatywne, zwłaszcza w obecnym kontekście.

Domki wykonane z pudełek po butach można połączyć nitkami lub drutami i umieścić w widocznym miejscu w szkole. Każdy członek społeczności szkolnej ma możliwość dołączenia do inicjatywy i stworzenia własnego domku dla lalek, opowiadając na kartce papieru swoje historie, tak jak uczynili to nasi uczniowie.

Inne koncepcje:

Zaangażowanie lokalnej społeczności poprzez zaproszenie lokalnych artystów lub rzemieślników do prowadzenia warsztatów, organizowanie wydarzeń społecznościowych wokół domku dla lalek oraz włączenie elementów lokalnej kultury i historii do jego projektu byłoby korzystne, umożliwiając dzieciom dzielenie się swoimi historiami i doświadczeniami.

DOBRA PRAKTYKA 21

Projekt Domku dla Olbrzymich Lalek

Zalety dla nauczycieli/uczniów:

Główną zaletą jest możliwość, jaką uczniowie-uchodźcy mają, aby wyjaśnić swoim kolegom z klasy oraz nauczycielowi, co czują i jaka była ich wcześniejsza rzeczywistość. Sztuka stanie się narzędziem komunikacji w obu aspektach.

Nasi uczniowie zapoznają się z doświadczeniami swoich nowych partnerów i rozwiną empatyczne, wrażliwe podejście do nich. Dla nauczyciela(ów) korzystne będzie także zapoznanie się z nowymi uczniami.

Główne trudności:

Możemy ocenić realizację aktywności, jeśli dyskusja na temat doświadczeń naszego nowego ucznia jest przedwczesna. Wciąż może być dla nich trudne dzielenie się swoimi wcześniejszymi życiami, zwłaszcza po drastycznych lub traumatycznych zmianach.

Aby wspierać ich poczucie wsparcia, proponujemy dwie opcje: po pierwsze, znajdź innego ucznia lub członka szkoły, który doświadczył czegoś podobnego, aby podzielić się swoją historią (z naszym nowym uczniem jako słuchaczem). Alternatywnie możemy skorzystać z gotowych materiałów dydaktycznych (plakatów, filmów, lektur) przed rozpoczęciem tej „otwierającej” aktywności. Zobacz linki na końcu wykresu.

DOBRA PRAKTYKA 21

Projekt Domku dla Olbrzymich Lalek

Kluczowe ustalenia:

Wierzymy, że dzielenie się doświadczeniem będzie sposobem na „odpuszczenie” i przygotowanie się na nowy początek, a także na uświadomienie sobie wsparcia i opieki, jaką przyniesie im nowe otoczenie. Jeśli poczują się zrozumiani i komfortowo, ich wyniki w nauce będą się poprawiać z dnia na dzień, co pozwoli im zaprezentować swoje mocne strony. Społecznie, takie otwarcie sprawi, że inni uczniowie dostrzegą, czy mają coś wspólnego, co stworzy im możliwość nawiązania więzi i nowych znajomości.

Linki do materiałów:

- [Projekt Ogromny domek dla lalek](#)
- [Dollar Street Opracowane przez Gapminder: Dollar Street to interaktywna platforma internetowa, która wykorzystuje zdjęcia i dane statystyczne, aby dostarczyć fascynujący wgląd w życie oraz domy ludzi na całym świecie. Odkryj, jak wyglądają domy w różnych częściach globu, zidentyfikuj podobieństwa i różnice oraz zastanów się nad nierównościami, które występują między krajami oraz wewnątrz nich.](#)

DOBRA PRAKTYKA 22

Program korepetycji rówieśniczych w różnych językach

Słowa kluczowe: Pomoc językowa, zajęcia rówieśnicze, nauczanie dwujęzyczne, rozwój komunikacji

Czas trwania: W trakcie całego roku akademickiego, sesje odbywające się co tydzień

Przygotowanie początkowe oraz wymagane materiały:

- Rekrutacja oraz szkolenie dwujęzycznych tutorów rówieśniczych
- Tworzenie materiałów i zasobów edukacyjnych
- Koordynacja planu czasowego
- Przestrzeń oraz materiały w sali lekcyjnej

Przegląd praktyk:

Program Dwujęzycznego Tutoringu Rówieśniczego został stworzony, aby wspierać uczniów uchodźców w przezwyciężaniu barier językowych poprzez łączenie ich z dwujęzycznymi rówieśnikami, którzy oferują pomoc akademicką i językową. Program wykorzystuje umiejętności uczniów, którzy biegle posługują się zarówno językiem kraju przyjmującego, jak i językami ojczystymi uczniów uchodźców, tworząc wspierające i bliskie środowisko edukacyjne.

Cele:

- Zwiększenie umiejętności językowych oraz osiągnięć edukacyjnych uczniów będących uchodźcami.
- Wspieranie zrozumienia międzykulturowego oraz umiejętności komunikacyjnych wśród wszystkich uczniów.
- Stwórz wspierającą sieć rówieśniczą dla uczniów-uchodźców.

DOBRA PRAKTYKA 22

Program korepetycji rówieśniczych w różnych językach

Realizacja:

Rekrutacja i szkolenie: Wyszukiwanie i zatrudnianie dwujęzycznych studentów do roli tutorów rówieśniczych. Oferowanie im szkoleń dotyczących strategii tutoringów, wrażliwości kulturowej oraz technik komunikacyjnych.

2. Sesje wsparcia edukacyjnego: Zorganizuj regularne sesje wsparcia edukacyjnego, w trakcie których tutorzy rówieśniczy wspierają uczniów-uchodźców w odrabianiu prac domowych, doskonaleniu umiejętności językowych oraz w nauce przedmiotowej. Sesje te mogą mieć miejsce po zajęciach szkolnych lub w ustalonych terminach.

Opracowywanie zasobów: Tworzenie i dystrybucja materiałów edukacyjnych dostosowanych do potrzeb uczniów uchodźców, w tym dwujęzycznych słowników, aplikacji do nauki języków oraz przewodników przedmiotowych.

4. Nadzór i ocena: Systematycznie oceniaj postępy uczniów uchodźców, korzystając z informacji zwrotnych od tutorów oraz analizując wyniki w nauce. W razie potrzeby dostosuj program na podstawie tych informacji.

Zalety dla nauczycieli/uczniów:

- Nauczyciele uzyskują dodatkowe wsparcie, które ma na celu pomoc uczniom będącym uchodźcami w zrozumieniu programu nauczania.
- Studenci-uchodźcy rozwijają swoje umiejętności językowe oraz osiągnięcia w nauce.
- Tutorzy rówieśniczy rozwijają umiejętności przywódcze, empatię oraz zdolności komunikacji międzykulturowej.

DOBRA PRAKTYKA 22

Program korepetycji rówieśniczych w różnych językach

Główne trudności:

- Zagwarantowanie dostępności oraz zaangażowania korepetytorów.
- Zajęcie się problemem zróżnicowanego poziomu znajomości języka wśród uczniów-uchodźców.
- Zachowanie spójnej i efektywnej komunikacji między nauczycielami, tutorami a uczniami.

Strategie radzenia sobie z wyzwaniami:

- Wprowadź elastyczny system harmonogramu zajęć, aby uwzględnić dostępność korepetytorów.
- Zagwarantuj regularne szkolenia oraz zasoby dla nauczycieli.
- Zorganizuj regularne spotkania kontrolne oraz sesje wymiany opinii, aby szybko rozwiązywać wszelkie problemy.

Kluczowe ustalenia:

Praktyka ta prowadzi do znacznej poprawy umiejętności językowych uczniów uchodźców, wyników w nauce oraz integracji społecznej. Tutorzy rówieśniczy zdobywają także cenne umiejętności oraz wiedzę kulturową, co sprzyja bardziej inkluzywnemu środowisku edukacyjnemu.

Linki do materiałów:

- [ZESTAW ZASOBÓW MTB MLE Włączanie osób wykluczonych: wspieranie edukacji wielojęzycznej](#)
- [Instytut UNESCO ds. edukacji ustawicznej](#)
- [UNHCR - Kursy języków obcych dla uchodźców](#)
- [Czytanie rakiet dotyczących korepetycji międzywiekowych oraz PALS](#)
- [Wytrwały pedagog w programach nauczania rówieśniczego w szkołach średnich](#)
- [Wiadomości eCampus dotyczące rozpoczęcia programu korepetycji rówieśniczych](#)

DOBRA PRAKTYKA 23

„Mozaika językowa: rozwijanie umiejętności komunikacyjnych poprzez eksplorację multimodalną”

Słowa kluczowe: uczenie się języków, wielojęzyczność, materiały wizualne, gestykulacja, komunikacja w rzeczywistości, kontekst kulturowy.

Czas trwania: Ustalony, z regularną integracją z codziennymi zajęciami oraz specjalnymi sesjami praktyki językowej (30-45 minut) 2-3 razy w tygodniu.

Przygotowanie początkowe oraz wymagane materiały:

- Pomoce wizualne: fotografie, diagramy, rzeczywiste przedmioty, karty, plakaty itp.
- Materiały do nauki języków: podręczniki, zeszyty ćwiczeń, zasoby internetowe, aplikacje do nauki języków itp.
- Technologia: Komputery, tablety, projektory, nagrania dźwiękowe itp.
- Zasoby ludzkie: Tłumacze, nauczyciele języków obcych, wolontariusze społeczni i inne.
- Nawiązywanie współpracy z usługami wsparcia językowego, takimi jak tłumacze i nauczyciele języków.

Przegląd praktyk:

Mosaik językowy to wieloaspektowe podejście do nauki języków obcych, które docenia znaczenie różnych strategii komunikacyjnych.

Praktyka zawiera:

- Wsparcie wizualne: Wprowadź pomoce wizualne do zajęć, aby poprawić zrozumienie i przyswajanie słownictwa. Wykorzystuj obrazki, diagramy, rzeczywiste obiekty oraz gesty, aby zobrazować kluczowe koncepcje i słownictwo.
- Aktywności multimodalne: Angażuj uczniów w działania wykorzystujące różne formy komunikacji. Obejmują one takie działania jak narracja, odgrywanie ról, prowadzenie dialogów oraz symulacje w rzeczywistym świecie.

DOBRA PRAKTYKA 23

„Mozaika językowa: rozwijanie umiejętności komunikacyjnych poprzez eksplorację multimodalną”

- Partnerzy językowi: Zestaw uczniów z partnerami językowymi (rówieśnikami, wolontariuszami, członkami społeczności) w celu wymiany językowej oraz doskonalenia umiejętności językowych.
- Zastosowanie w rzeczywistości: Daj uczniom szansę na wykorzystanie umiejętności językowych w codziennych kontekstach (wycieczki terenowe, interakcje ze społecznością, prezentacje gościnne).
- Kontekst kulturowy: Ujęcie kontekstu kulturowego w nauce języka umożliwia głębsze zrozumienie oraz docenienie różnorodnych stylów komunikacji.

Jasne zamierzenia:

- Zwiększenie ogólnej biegłości językowej uczniów w obszarze słuchania, mówienia, czytania i pisania.
- Zwiększenie umiejętności uczniów w obszarze efektywnej komunikacji w codziennych sytuacjach.
- Wspieranie zrozumienia międzykulturowego i szacunku poprzez naukę języków.
- Rozwijanie pewności siebie oraz biegłości uczniów w posługiwaniu się nowym językiem.

Instrukcje implementacji:

- Krok 1: Ocena: Zbadaj poziom znajomości języka każdego ucznia oraz zidentyfikuj jego indywidualne potrzeby i styl uczenia się.
- Krok 2: Materiały wizualne: Zgromadź różnorodne materiały wizualne, takie jak fotografie, schematy, rzeczywiste przedmioty i gesty, które wspierają naukę języka i sprawiają, że abstrakcyjne pojęcia stają się bardziej namacalne.
- Krok 3: Aktywności multimodalne: zaplanuj i wdroż aktywności związane z nauką języka, które angażują różne modalności (mówienie, słuchanie, czytanie, pisanie). Przykłady obejmują:

DOBRA PRAKTYKA 23

„Mozaika językowa: rozwijanie umiejętności komunikacyjnych poprzez eksplorację multimodalną”

Instrukcje implementacji:

- Krok 1: Ocena: Zbadaj poziom znajomości języka każdego ucznia oraz zidentyfikuj jego indywidualne potrzeby i styl uczenia się.
- Krok 2: Materiały wizualne: Zgromadź różnorodne materiały wizualne, takie jak fotografie, schematy, rzeczywiste przedmioty i gesty, które wspierają naukę języka i sprawiają, że abstrakcyjne pojęcia stają się bardziej namacalne.
- Krok 3: Aktywności multimodalne: zaplanuj i wdroż aktywności związane z nauką języka, które angażują różne modalności (mówienie, słuchanie, czytanie, pisanie). Przykłady obejmują:
  - Zajęcia, które koncentrują się na narracji i rekonstrukcji historii z użyciem materiałów wizualnych.
  - Odgrywanie scenariuszy z codziennego życia (np. zakupy, zamawianie jedzenia, pytanie o drogę).
  - Dialogi oraz rozmowy z partnerami językowymi.
  - Tworzenie wizualnych przedstawień pojęć gramatycznych i słownictwa.
- Krok 4: Partnerzy językowi: Połącz uczniów z partnerami językowymi, którzy mogą oferować wsparcie i możliwości praktyki. Partnerami tymi mogą być rówieśnicy, wolontariusze lub członkowie społeczności.
- Krok 5: Zastosowanie w rzeczywistym świecie: Zorganizuj wycieczki terenowe, interakcje ze społecznością lub prezentacje gościnne, w trakcie których uczniowie będą mieli okazję wykorzystać swoje umiejętności językowe w autentycznych kontekstach.

DOBRA PRAKTYKA 23

„Mozaika językowa: rozwijanie umiejętności komunikacyjnych poprzez eksplorację multimodalną”

- Krok 6: Kontekst kulturowy: Wprowadź elementy i działania kulturowe do lekcji językowych, aby wspierać uczniów w zrozumieniu kulturowych niuansów komunikacji.

Zalety dla nauczycieli/uczniów:

Nauczycielstwo:

- Opracowywanie efektywnych strategii nauczania języków obcych dla osób o zróżnicowanym pochodzeniu i poziomie zaawansowania.
- Stworzenie bardziej inkluzywnego i wspierającego środowiska edukacyjnego dla wszystkich uczniów.
- Rozwijaj swoje umiejętności komunikacyjne oraz świadomość kulturową. Wspieraj atmosferę w szkole, która docenia wielojęzyczność i komunikację.

Studenci:

- Udoskonalenie umiejętności językowych w różnych dziedzinach (mówienie, słuchanie, czytanie, pisanie).
- Opracuj efektywne strategie komunikacji, które umożliwią przezwycięzenie barier językowych.
- Zyskać pewność siebie w porozumiewaniu się w nowym języku.
- Budowanie zrozumienia i uznania międzykulturowego.

DOBRA PRAKTYKA 23

„Mozaika językowa: rozwijanie umiejętności komunikacyjnych poprzez eksplorację multimodalną”

Główne trudności:

Określenie indywidualnych potrzeb:

Oceń biegłość w języku i dostosuj nauczanie w odpowiedni sposób.

Uwzględnianie odmiennych stylów uczenia się:

Zaoferuj różnorodne aktywności i materiały dostosowane do różnych stylów uczenia się.

Pokonywanie barier zasobów:

Nawiąż współpracę z instytucjami wsparcia językowego oraz organizacjami społecznymi.

Kluczowe ustalenia:

Badania wskazują, że multimodalne podejście do nauki języków jest bardzo efektywne dla osób uczących się języków w każdym wieku i z różnych środowisk.

Dzięki zastosowaniu pomocy wizualnych, aplikacji w rzeczywistych sytuacjach oraz kontekstu kulturowego, nauczyciele mogą tworzyć angażujące i efektywne doświadczenia edukacyjne, które umożliwiają uczniom stawanie się pewnymi siebie i kompetentnymi komunikatorami.

Linki do materiałów:

[ACTFL Język łączy](#)

DOBRA PRAKTYKA 24

Podróż lingwistyczna

Słowa kluczowe: zdolności komunikacyjne, rozwijanie słownictwa, inkluzyjność

Czas trwania: 2 godziny

Przygotowanie początkowe oraz wymagane materiały:

- Puste arkusze robocze „mapa językowa”
- Artykuły piśmiennicze (papier, długopisy)
- Tablica
- Karty do odgrywania ról
- Zegar lub stoper

Przegląd praktyk:

1. Wyjaśnij pojęcie „podróży językowej” jako metaforę nauki nowego języka i dostarcz każdemu uczestnikowi pusty arkusz roboczy „mapy językowej”. Taki arkusz roboczy składa się z prostej siatki, w której uczniowie mogą notować nowe słowa i frazy, na które natrafiają lub których uczą się podczas warsztatów.
2. Zorganizuj aktywność rozwijania słownictwa, w trakcie której uczniowie będą burzyć mózgi i notować słowa związane z wybranymi tematami (np. rodzina, jedzenie, szkoła). Zachęcaj uczniów do dzielenia się swoimi słowami i tworzenia wspólnej listy na tablicy.
3. Wykorzystaj zgromadzone słownictwo, aby przeprowadzić zajęcia związane z opowiadaniem historii, w trakcie których uczniowie stworzą krótkie opowiadania lub dialogi, używając słów, które wymyślili podczas burzy mózgów.
4. Na podstawie stworzonych opowieści przydziel uczniom role (np. poprzez losowanie przygotowanych kart, takich jak „Scenariusz: Zakupy spożywcze”) i odegraj krótkie scenariusze związane z codziennymi sytuacjami (np. zakupy, pytanie o drogę). Uczniowie wykorzystują język ze swoich opowieści do komunikacji i rozwiązywania problemów w scenariuszach odgrywania ról.

DOBRA PRAKTYKA 24

Podróż lingwistyczna

- Na podstawie stworzonych narracji przydziel uczniom role (np. poprzez losowanie przygotowanych kart, takich jak „Scenariusz: Zakupy spożywcze”) i odegraj krótkie scenariusze związane z codziennymi sytuacjami (np. zakupy, pytanie o drogę). Uczniowie wykorzystują język ze swoich narracji do komunikacji i rozwiązywania problemów w scenariuszach odgrywania ról.
- Uczniowie ponownie analizują swoje „mapy językowe” i wzbogacają je o nowe słowa, które przyswoili podczas warsztatów. Każdy uczeń prezentuje swoją mapę językową grupie, akcentując kluczowe słowa i frazy, które wprowadził.

Zalety dla nauczycieli/uczniów:

Strukturyzując warsztat jako spójną podróż, uczniowie mają możliwość dostrzec, jak każda aktywność opiera się na wcześniejszej, prowadząc do holistycznego i immersyjnego doświadczenia w nauce języka. Uczniowie doskonalą swoją biegłość językową, rozwijają umiejętności komunikacyjne oraz zwiększają pewność siebie. Nauczyciele mogą udoskonalić swoje umiejętności nauczania, wzmocnić relacje z uczniami i przyczynić się do bardziej inkluzywnej kultury szkoły, w której wszyscy uczniowie czują się doceniani i szanowani.

Główne trudności:

Studenci mogą stawić czoła wyzwaniom związanym z ograniczoną biegłością w języku docelowym, co utrudnia ich pełne uczestnictwo w warsztatach oraz efektywne wyrażanie siebie. W takiej sytuacji wsparcie nauczyciela byłoby niezbędne.

Zaspokojenie różnorodnych potrzeb edukacyjnych, środowiskowych i poziomów zaawansowania uczniów w obrębie jednego warsztatu może być wyzwaniem i wymaga od nauczycieli dostosowania metod dydaktycznych oraz zapewnienia zróżnicowanego wsparcia.

DOBRA PRAKTYKA 24

Podróż lingwistyczna

Kluczowe ustalenia:

Uczniowie powinni wykazać się poprawą w zakresie biegłości językowej, zwiększonym zapamiętywaniem słownictwa oraz ulepszonymi umiejętnościami komunikacyjnymi w mówieniu, słuchaniu, czytaniu i pisaniu. Uczniowie powinni czuć się pewniej i swobodniej, używając języka docelowego w różnych kontekstach, w tym w codziennych rozmowach, w środowisku szkolnym oraz w interakcjach społecznych, co prowadzi do większej pewności siebie i chęci komunikowania się. Innym istotnym odkryciem są pozytywne relacje z prowadzącymi warsztaty, charakteryzujące się zaufaniem, szacunkiem oraz wsparciem, co prowadzi do większego zaangażowania uczniów, motywacji i satysfakcji z doświadczenia warsztatowego.

REFINC

IV Pomoc akademicka

Strategie wspierające uczniów-uchodźców w nadrobieniu zaległości i osiągnięciu doskonałych wyników w nauce

**Co-funded by
the European Union**

DOBRA PRAKTYKA 25

Fundacja Bella – Strategie oraz doskonałe pomysły EAL

Słowa kluczowe: uczniowie języka angielskiego jako języka obcego (EAL), kooperacja, pomoc, integracja

Czas trwania: Mogą być stosowane, gdy uczeń przybędzie i zechce rozpocząć nową rutynę szkolną. Aktywności mogą być realizowane z całą grupą lub jedynie z nowymi uczniami, w zależności od ich potrzeb.

Przygotowanie początkowe oraz wymagane materiały:

- Potrzeb dotyczących materiałów nie jest wiele: każdy nauczyciel powinien wybrać odpowiednią strategię, a w razie potrzeby stworzyć lub poszukać gotowych materiałów, takich jak fiszki, szablony tekstowe itp. Część z nich dostarcza nam internet.
- Organizowanie warsztatów doskonalenia zawodowego lub szkoleń dla nauczycieli dotyczących efektywnego zastosowania tych strategii może zapewnić ich skuteczne wdrożenie i zwiększyć ich wpływ.
- Słowniki bilingwalne
- Audiowizualne materiały do nauki języków obcych
- Długopisy, zeszyty oraz inne typowe materiały do zajęć w klasie

Przegląd praktyk:

Zasób ten oferuje nam wiele „znakomitych pomysłów”:

- Gry barierowe: Gry barierowe stanowią specyficzną formę aktywności, która polega na wypełnianiu luk informacyjnych.
- Słowniki bilingwalne.
- Rozwój słownictwa.
- Wspólne działania.
- DARTs: „DARTs” to akronim od Kierowanych Działań Związanych z Tekstem.

DOBRA PRAKTYKA 25

Fundacja Bella – Strategie oraz doskonałe pomysły EAL

- Dictogloss: Dictogloss to forma dyktowania, która jest stosowana w nauczaniu.
- Dramat i interpretacja ról.
- Wczesne nauczanie czytania i pisania.
- Wzbogacenie dialogu w klasie.
- Fiszki.
- Skupienie na strukturach gramatycznych.
- Od mówienia do pisania: „Od mówienia do pisania” zachodzi, gdy nauczyciel opracowuje złożone działania, które umożliwiają uczniom ustne powtarzanie określonego słownictwa, zdań i struktur językowych, które są niezbędne do pisania.
- Organizatory graficzne.
- Działania mające na celu wypełnienie luk informacyjnych.
- Zajęcia z układania puzzli.
- Ćwiczenia z języka.
- Modelowanie: Modelowanie to proces, w którym nauczyciel dostarcza uczniom pisemny lub ustny wzór języka, który ma być przyswojony przez ucznia.
- Strategie formułowania pytań: Strategie formułowania pytań obejmują umiejętność zadawania odpowiednich pytań w odpowiednim czasie. Jest to potężne narzędzie wspierające proces nauki, rozwijające myślenie uczniów, weryfikujące zrozumienie materiału oraz budujące ich pewność siebie.
- Czytanie z pełnym zrozumieniem.
- Rusztowanie: Rusztowanie odnosi się do zapewnienia tymczasowego wsparcia niedoświadczonemu uczniowi, aby ułatwić mu realizację zadania lub zdobycie umiejętności, a następnie stopniowe wycofywanie tego wsparcia.
- Ramy komunikacji werbalnej i pisemnej.
- Tabele substytucji: nauczyciel przedstawia tabelę zawierającą przykładowe zdania z różnorodnymi opcjami do wyboru, z których uczniowie mogą dokonać selekcji, korzystając z ustalonego wzorca.

DOBRA PRAKTYKA 25

Fundacja Bella – Strategie oraz doskonałe pomysły EAL

- Translanguaging: termin odnoszący się do praktyk, które umożliwiają i wspierają uczniów EAL w korzystaniu z pełnego repertuaru językowego, aby ich wzmocnić i pomóc im w maksymalnym wykorzystaniu ich potencjału.
- Wykorzystanie technologii ICT.
- Wizualizacje.

Praktyczne zastosowanie:

Celem tej praktyki jest przezwycięzenie barier językowych, z jakimi borykają się uczniowie-uchodźcy w środowisku szkolnym. Obejmuje ona interaktywne warsztaty, które motywują uczniów do aktywnego uczestnictwa, wykorzystując zarówno ich język ojczysty, jak i język kraju przyjmującego.

- **Wprowadzenie do zasobów językowych (5 minut):** Zaprezentuj uczniom tematy, które będą omawiane podczas warsztatów.
- **Podstawowe umiejętności językowe (40 minut):** Zaangażuj uczniów w fundamentalne ćwiczenia językowe, które obejmują kluczowe słownictwo i zwroty. Wykorzystaj materiały wizualne oraz interaktywne gry, aby ułatwić proces nauki.
- **Odgrywanie ról związane z komunikacją (30 minut):** Zrealizuj scenariusze odgrywania ról, w których uczniowie ćwiczą typowe sytuacje komunikacyjne, z jakimi mogą się spotkać w szkole, zachęcając ich do używania nowego słownictwa i zwrotów.

DOBRA PRAKTYKA 25

Fundacja Bella – Strategie oraz doskonałe pomysły EAL

Scenariusz 1: Zapytanie o wsparcie

Student A: „Przepraszam, czy mógłbyś mi pomóc zrozumieć to zadanie z matematyki?” Student B: „Oczywiście, daj mi chwilę, żebym mógł to sprawdzić. Z którą częścią masz trudności?”

Scenariusz 2: Wprowadzenie się

Student A: „Cześć, jestem nowy. Mam na imię Ahmed”. Student B: „Miło mi cię poznać, Ahmed. Nazywam się Maria. Skąd pochodzisz?”

Scenariusz 3: Złożenie zamówienia na jedzenie

Student A: „Proszę o kanapkę i butelkę wody”. Student B: „Oczywiście, czy chcesz jakieś dodatki do kanapki?”

Scenariusz 4: Zbieranie informacji

Student A: „Przepraszam, czy wiesz, gdzie znajduje się biblioteka?”
Student B: „Tak, jest na drugim piętrze. Mogę ci ją pokazać, jeśli chcesz.”

Scenariusz 5: Rozwiązywanie sporów

Student A: „Zabrałeś mój ołówek bez pytania!” Student B:
„Przepraszam, nie zdawałem sobie sprawy, że to twój. Proszę.”

DOBRA PRAKTYKA 25

Fundacja Bella – Strategie oraz doskonałe pomysły EAL

- Dyskusja grupowa i opinie zwrotne (30 minut): Zachęć uczniów do dzielenia się swoimi doświadczeniami związanymi z barierami językowymi oraz do omówienia strategii, które mogą pomóc w pokonywaniu tych trudności. Przekaż uwagi na temat ich zaangażowania i użycia języka podczas odgrywania ról.

Zalety dla nauczycieli/uczniów:

Szeroki wachlarz strategii można wykorzystać w różnych celach, a także są one pomocne w przystosowaniu dzieci do języka oraz szkolnej rutyny.

Nauczyciele identyfikują specyficzne potrzeby językowe uczniów-uchodźców, a uczniowie rozwijają swoje umiejętności językowe, co zwiększa ich zdolność do efektywnej komunikacji w środowisku szkolnym.

Główne trudności:

Głównym wyzwaniem, przed którym stają nauczyciele, jest wprowadzenie tych strategii u uczniów, którzy ich potrzebują (w tym przypadku uchodźców), podczas gdy pozostali uczniowie zajmują się innymi zadaniami. Te wskazówki są użyteczne, ale mogą wymagać pewnego czasu (przygotowanie i realizacja).

Ponadto, ponieważ strategie są w języku angielskim, nauczyciele pragnący uczyć w innym języku będą musieli przetłumaczyć część materiałów i dostosować je do swojego języka rodzimego.

Zapewnienie aktywności uczniów o zróżnicowanym poziomie znajomości języka.

Mierzenie postępów oraz dostarczanie spersonalizowanej informacji zwrotnej.

DOBRA PRAKTYKA 25

Fundacja Bella – Strategie oraz doskonałe pomysły EAL

Kluczowe ustalenia:

Strategie oraz „doskonałe pomysły”, skuteczne praktyki językowe i komunikacyjne wspierają naszych uczniów-uchodźców w poprawie ich wyników w nauce, integracji społecznej, umiejętności językowych oraz ogólnego samopoczucia w środowisku szkolnym, ponieważ zaczną stawać się „zwykłymi” uczniami i nawiązywać kontakt z nowym językiem oraz systemem.

Linki do materiałów:

- [Strategie EAL oraz doskonałe pomysły - Fundacja Bell](#)
- [Równość językowa w dobie cyfrowej](#)

DOBRA PRAKTYKA 26

Skąd jestem i gdzie się znajduję teraz?

Słowa kluczowe: Integracja, kontemplacja, współczucie

Czas trwania: 50–60 minut (czas trwania uzależniony jest od liczebności grupy oraz ilości przekazywanych informacji)

Przygotowanie początkowe oraz wymagane materiały:

- Mapa globu oraz mapa państwa, w którym się znajdujesz,
- szpilki,
- gruba nit,
- papiery w kolorze,
- markery/długopisy

Przegląd praktyk:

Członkowie grupy mają za zadanie wypisać wszystkie kontynenty wielkimi literami, na osobnej kartce A4 dla każdego kontynentu, a następnie spróbować ułożyć kartki z nazwami kontynentów na podłodze zgodnie z ich lokalizacją na mapie świata.

Kraj rodzinny

Każdy uczestnik jest proszony o zajęcie miejsca na szczycie kontynentu, z którego pochodzi. Uczestnicy na przemian podają nazwę swojego kraju oraz, jeśli to możliwe, nazwę miasta, miasteczka lub wioski, w których kiedyś mieszkali. Dodatkowo dzielą się swoimi spostrzeżeniami na temat tego, co uważają za wyjątkowe w swoim kraju i/lub mieście, miasteczku lub wiosce.

W tej chwili prowadzący prezentuje mapę świata. Uczestnicy wskazują swoje kontynenty i kraje, a także dostrzegają, które inne państwa leżą na tym samym kontynencie.

DOBRA PRAKTYKA 26

Skąd jestem i gdzie się znajduję teraz?

Osobista podróż

Każdy członek grupy bierze szpilki i nitkę, aby na mapie świata odtworzyć swoją trasę migracji do kraju, w którym się znajduje, oraz do miasta, miasteczka lub wsi, w której obecnie mieszka. Uczestnicy mają możliwość wskazania kilku miejsc lub przystanków, przez które przebiegała ich trasa.

Oprócz możliwości dzielenia się informacjami o swojej osobistej historii, uczestnicy rozważą różne podróże. Na zakończenie ćwiczenia, moderator jest zachęcany do rozpoczęcia dyskusji na temat odczuć uczestników podczas ich podróży oraz tego, co im się podobało lub nie podobało w poszczególnych etapach podróży. Jeśli kontekst na to pozwala, moderatorzy mogą również zapytać, czy ktoś chciałby podzielić się trudnościami, z jakimi się spotkał podczas podróży i/lub przyjemnymi rzeczami, które odkrył.

Dla nauczycieli i wychowawców przedstawiamy ogólne zalecenia dotyczące rozwijania wrażliwości kulturowej oraz wspierania integracji.

Zalety dla nauczycieli/uczniów:

Nauczycielstwo:

- Lepsze zrozumienie emocji i myśli uczniów, wzmocnienie relacji między nimi oraz eliminacja potencjalnych przyczyn konfliktów.

Studenci:

- Otwartość, brak potrzeby odczuwania bezsilności, dzielenie się doświadczeniami oraz zrozumienie ze strony rówieśników, środowisko sprzyjające inkluzji

DOBRA PRAKTYKA 26

Skąd jestem i gdzie się znajduję teraz?

Główne trudności:

Głównym wyzwaniem będzie właściwe przygotowanie studentów oraz zapewnienie, że:

- Jeśli czują się swobodnie, dzieląc się
- Ograniczenia kulturowe
- Nie łamać ich przekonań
- Przeszkody językowe

Kluczowe ustalenia:

Ta aktywność ma potencjał, aby skutecznie przełamać uprzedzenia, ponieważ ostatecznie zlikwiduje błędne wyobrażenia o schroniskach lub lokalnych studentach. Działa jako bodziec do komunikacji, ponieważ gdy inni obserwują podróże i doświadczenia innych, mogą lepiej zrozumieć ich uczucia oraz wyzwania, z którymi muszą się zmagać.

Linki do materiałów:

[Inicjatywy i koncepcje](#)

DOBRA PRAKTYKA 27

Szkolenie dla nauczycieli: mentoring oraz modele odniesienia wspierające integrację uczniów migrantów i uchodźców (edycja 1)

Słowa kluczowe: Mentoring; kształcenie nauczycieli; pomoc dla nauczycieli

Czas trwania: 25h Szkolenie dla nauczycieli, składające się z sesji online i offline.

Przygotowanie początkowe oraz wymagane materiały:

W czasie szkolenia uczestnicy otrzymają dostęp do filmów, dokumentacji, linków oraz bibliografii, które pozwolą na poszerzenie wiedzy na poruszane tematy.

Przegląd praktyk:

Celem kursu jest przygotowanie nauczycieli do opracowywania efektywnych strategii przyjmowania i integrowania uczniów-migrantów poprzez przedstawienie metodologii, które początkowo opierają się na dekonstrukcji mitów, uprzedzeń i stereotypów (świadomych lub nieświadomych). Działania te mają na celu przezwyciężenie istniejących barier i ograniczeń oraz promowanie autentycznej kultury różnorodności w klasie, co przyczynia się do sukcesu procesu integracji.

Celem kursu jest także promowanie nowych podejść pedagogicznych do metod nauczania treści programowych.

Celem tego szkolenia jest:

- Zwiększanie kompetencji, umiejętności i zdolności nauczycieli, aby zapewnić, że dostęp dzieci (i prawo do dostępu) do edukacji wysokiej jakości będzie respektowany, chroniony i realizowany;

DOBRA PRAKTYKA 27

Szkolenie dla nauczycieli: mentoring oraz modele odniesienia wspierające integrację uczniów migrantów i uchodźców (edycja 1)

- Obalanie mitów, uprzedzeń i stereotypów wśród nauczycieli uczestniczących na temat przyjmowania uczniów różnych narodowości w kontekście edukacyjnym;
- Szkolenie nauczycieli dotyczące opracowywania strategii integracji uczniów-migrantów w kontekście edukacyjnym poprzez angażowanie samych uczniów w mentoring oraz jako wzorów do naśladowania w procesie integracji nowych uczniów-migrantów i uchodźców;
- Dostarczanie uczestnikom zestawu narzędzi i strategii, które pozwolą im prowadzić i doradzać swoim uczniom w przyjaznym środowisku klasowym.

Szkolenie obejmuje 8 modułów:

- Prezentacja (2 godziny na żywo)
- Moduł I. Samodiagnoza: Mity, stereotypy i uprzedzenia (3 godziny asynchroniczne)
- Moduł II. Integracja uczniów migrantów i uchodźców w szkołach (3 godziny asynchroniczne)
- Moduł III. Rola nauczycieli w łagodzeniu skutków negatywnych doświadczeń uczniów będących uchodźcami/migrantami (3 godziny asynchroniczne)
- Moduł IV. Strategie integracji uczniów migrantów i uchodźców w klasie (3 godziny asynchroniczne)
- Moduł V. Mentoring: Teorie i fundamenty (2 godziny synchroniczne)

DOBRA PRAKTYKA 27

Szkolenie dla nauczycieli: mentoring oraz modele odniesienia wspierające integrację uczniów migrantów i uchodźców (edycja 1)

- Moduł VI. Co czyni mentora skutecznym? (2 godziny synchroniczne)
- Moduł VII. Realizacja programów mentoringowych w szkołach (2 godziny synchroniczne)
- Moduł VIII. Działania wspierające integrację dzieci uchodźców/migrantów (2 godziny synchroniczne)
- Prezentacja sugerowanych działań do realizacji w klasie
- Ocena (2 godziny zajęć synchronicznych + 1 godzina zajęć asynchronicznych)
- Prezentacja oraz analiza zakresu metodologii wykorzystywanych w kontekście edukacyjnym.
- Krytyczne rozważania.

Zalety dla nauczycieli/uczniów:

Dla pedagogów:

- Rozwój wiedzy i umiejętności pedagogicznych skoncentrowanych na różnorodności i integracji.
- Szkolenie mające na celu zwalczanie mitów, uprzedzeń i stereotypów, promowanie bardziej świadomego oraz wrażliwego podejścia do przyjmowania uczniów będących migrantami lub uchodźcami.

DOBRA PRAKTYKA 27

Szkolenie dla nauczycieli: mentoring oraz modele odniesienia wspierające integrację uczniów migrantów i uchodźców (edycja 1)

- Nabycie praktycznych narzędzi oraz strategii mentoringowych, które ułatwiają integrację i osiągnięcie sukcesu edukacyjnego uczniów będących migrantami lub uchodźcami.
- Rozwój umiejętności komunikacyjnych, empatii oraz rozwiązywania konfliktów, które są niezbędne w towarzyszeniu i wspieraniu uczniów.

Dla uczniów:

- Bardziej otwarte i inkluzywne środowisko edukacyjne, w którym docenia się różnorodność i wspiera równość szans.
- Zwiększone poczucie przynależności i akceptacji dzięki uznaniu oraz docenieniu własnej kultury i doświadczeń.
- Wsparcie za pośrednictwem programów mentoringowych, które wspierają integrację, naukę oraz dobre samopoczucie emocjonalne.
- Wspieranie pozytywnych wzorców wśród uczniów, motywowanie do wzajemnej pomocy i wsparcia.

Główne trudności:

- Opór wobec zmian: Może wystąpić opór ze strony nauczycieli oraz społeczności szkolnej wobec adaptacji do nowych metod i podejść nauczania, które wspierają różnorodność i integrację.
- Ograniczone zasoby: Niedobór zasobów materialnych, finansowych i ludzkich może utrudniać efektywne wdrażanie zaproponowanych strategii, w tym programów mentoringowych.

DOBRA PRAKTYKA 27

Szkolenie dla nauczycieli: mentoring oraz modele odniesienia wspierające integrację uczniów migrantów i uchodźców (edycja 1)

- Różnorodność potrzeb: Zróżnicowanie uczniów będących migrantami lub uchodźcami, w tym różnice językowe i kulturowe oraz traumatyczne przeżycia, stanowi istotne wyzwanie dla nauczycieli w kontekście dostosowywania wsparcia.
- Szkolenie oraz wsparcie dla nauczycieli: Istnieje potrzeba ciągłego szkolenia i wsparcia dla nauczycieli, aby mogli skutecznie radzić sobie z złożonymi problemami traumy, różnorodności kulturowej oraz integracji.

Kluczowe ustalenia:

Szkolenie stanowi kluczową inicjatywę, mającą na celu odpowiedź na wyzwania związane z rosnącą różnorodnością kulturową w portugalskich szkołach, promując integrację uczniów migrantów i uchodźców w sposób skuteczny i pełen szacunku. Podkreśla znaczenie dekonstrukcji uprzedzeń oraz pielęgnowania kultury różnorodności, co jest istotne nie tylko dla dobrego samopoczucia i sukcesu uczniów migrantów i uchodźców, ale także dla wzbogacenia doświadczenia edukacyjnego całej społeczności szkolnej.

W raporcie zauważono również, że programy mentoringowe oraz szkolenia nauczycieli dotyczące kompetencji międzykulturowych są kluczowe dla tworzenia inkluzywnych środowisk szkolnych, które sprzyjają bardziej spójnemu i gościnnemu społeczeństwu.

Linki do materiałów:

[Modele mentorskie i referencyjne wspierające integrację uczniów-migrantów oraz uchodźców \(wydanie 1\) \(język portugalski\)](#)

REFINC

V Angażowanie społeczności

Zachęcanie społeczności lokalnej oraz rodzin do aktywnego uczestnictwa w procesie integracji.

**Co-funded by
the European Union**

DOBRA PRAKTYKA 28

Zaangażowanie społeczności oraz studentów-uchodźców

Słowa kluczowe:

Szlaki kulturowe, zaangażowanie społeczności lokalnych, integracja osób ubiegających się o azyl

Czas trwania: 90 minut warsztatu

Przygotowanie początkowe oraz wymagane materiały:

- Projektor do prezentacji dotyczącej Szlaków Kulturowych
- Notatniki oraz długopisy dla uczestników
- Dostęp do komputera oraz Internetu w celu wykorzystania zasobów cyfrowych

Przegląd praktyk:

- Wprowadzenie oraz sesja burzy mózgów (20 minut):

Rozpocznij od krótkiego wprowadzenia dotyczącego znaczenia zaangażowania społeczności w wspieraniu integracji uczniów będących uchodźcami. Zachęć uczestników do dzielenia się swoimi przemyśleniami oraz doświadczeniami związanymi z zaangażowaniem społeczności. Ułatw sesję burzy mózgów, w trakcie której uczestnicy zaproponują pomysły na zaangażowanie lokalnej społeczności oraz rodzin.

- Dyskusje w niewielkich grupach (30 minut):

1. Podział uczestników na zespoły (5 minut):

Zacznij od podziału uczestników na małe grupy, najlepiej składające się z 3-5 osób w każdej grupie. Możesz zastosować różne metody grupowania, takie jak numerowanie, przypisywanie kolorowych naklejek lub po prostu umożliwienie uczestnikom samodzielnego wyboru grup.

DOBRA PRAKTYKA 28

Zaangażowanie społeczności oraz studentów-uchodźców

Przypisywanie określonych elementów zaangażowania społeczności (5 minut):

Gdy grupy zostaną utworzone, przypisz każdej grupie konkretny aspekt zaangażowania społeczności, na którym powinna się skupić. Na przykład:

3. Pytania wspierające do dyskusji (20 minut):

Dla każdego aspektu zaangażowania społeczności przedstaw pytania pomocnicze, które mogą pobudzić dyskusję i generowanie pomysłów w grupach. Oto kilka przykładów:

Zasięg dla opiekunów:

- W jaki sposób możemy efektywnie komunikować się z rodzicami, aby angażować ich w działalność szkoły i wspierać ich zaangażowanie w edukację dzieci?
- Z jakimi przeszkodami mogą się zmierzyć rodzice, pragnąc brać udział w wydarzeniach szkolnych i jak możemy je przezwyciężyć?
- Jakie strategie możemy zastosować, aby rozwijać zaufanie i współpracę pomiędzy rodzicami, nauczycielami oraz personelem szkoły?

Współpraca z przedsiębiorstwami lokalnymi:

- W jaki sposób możemy zidentyfikować lokalne przedsiębiorstwa gotowe do współpracy z naszą szkołą w celu wsparcia integracji uczniów-uchodźców?
- Jakie zasoby i wsparcie mogą oferować lokalne przedsiębiorstwa, aby zwiększyć możliwości edukacyjne uczniów będących uchodźcami?
- W jaki sposób możemy zapewnić, że współpraca z lokalnymi firmami będzie korzystna dla wszystkich zaangażowanych i dostosowana do ich potrzeb?

DOBRA PRAKTYKA 28

Zaangażowanie społeczności oraz studentów-uchodźców

Zaangażowanie organizacji społecznych:

- Jakże organizacje społeczne funkcjonują w naszej okolicy i w jaki sposób możemy skorzystać z ich zasobów oraz wiedzy specjalistycznej, aby wspierać uczniów-uchodźców?
- Jaką konkretną rolę mogą pełnić organizacje społeczne w zaspokajaniu specyficznych potrzeb oraz w stawianiu czoła wyzwaniom, przed którymi stają uczniowie-uchodźcy i ich rodziny?
- W jaki sposób możemy efektywnie współpracować z organizacjami społecznymi, aby ułatwić trwałe wsparcie i zaangażowanie w proces integracji?

- Udostępnianie oraz recenzje (30 minut):

Po zakończeniu ustalonego czasu dyskusji zbierz ponownie całą grupę i zaproś przedstawicieli każdej z grup do podzielenia się kluczowymi wnioskami oraz pomysłami, które zostały wygenerowane podczas dyskusji. Zachęcaj prezenterów do przedstawiania zwięzłych podsumowań oraz podkreślania wszelkich innowacyjnych lub obiecujących podejść zidentyfikowanych przez ich grupę.

- Wnioski oraz następne działania (10 minut):

Podsumuj najważniejsze spostrzeżenia oraz działania, które zostały zidentyfikowane podczas warsztatów. Zaznacz znaczenie zaangażowania społeczności w wspieranie integracji oraz dobrego samopoczucia studentów uchodźców, a także wyraż uznanie dla wkładu uczestników oraz ich zaangażowania w tę istotną pracę.

DOBRA PRAKTYKA 28

Zaangażowanie społeczności oraz studentów-uchodźców

Zalety dla nauczycieli/uczniów:

Oferuje nowatorskie podejście do integracji uczniów-uchodźców poprzez zaangażowanie kulturowe, wspierając wzajemne zrozumienie oraz spójność społeczną w społecznościach szkolnych.

Główne trudności:

Integracja celów edukacyjnych z działaniami angażującymi, zapewnienie wartościowego uczestnictwa wszystkich uczniów oraz dostosowywanie nauczania o dziedzictwie kulturowym do różnorodnego pochodzenia uczniów.

Kluczowe ustalenia:

Inkorporacja dziedzictwa kulturowego oraz zaangażowania społeczności w proces integracji uczniów-uchodźców może przyczynić się do wzrostu empatii, zrozumienia kulturowego oraz spójności społecznej w środowisku edukacyjnym.

Linki do materiałów:

[Udział społeczny oraz spójność społeczna w makroregionach Unii Europejskiej](#)

DOBRA PRAKTYKA 29

„Kręgi powitalne: tworzenie połączeń poprzez wymianę doświadczeń”

Słowa kluczowe:

Integracja, wymiana kulturowa, wolontariat, zaangażowanie rodziny

Czas trwania: Nieprzerwany, z cyklicznymi wydarzeniami i zajęciami zaplanowanymi na cały rok.

Przygotowanie początkowe oraz wymagane materiały:

- Zidentyfikuj wspólne przestrzenie dla wydarzeń (parki, centra społecznościowe, biblioteki).
- Rekrutuj wolontariuszy z lokalnej społeczności (partnerów językowych, ambasadorów kultury, mentorów).
- Organizacja imprez powitalnych (imprez składkowych, targów kulturowych, zajęć sportowych, wymian językowych).
- Opracowanie środków komunikacji (biuletyny informacyjne, media społecznościowe, spotkania rodziców z nauczycielami).

Przegląd praktyk:

Celem Welcome Circles jest tworzenie istotnych relacji pomiędzy rodzinami uchodźców, członkami lokalnej społeczności oraz pracownikami szkoły.

Praktyka zawiera:

- Wydarzenia powitalne: Organizuj wydarzenia, które świętują różnorodność kulturową i tworzą możliwości do interakcji oraz dzielenia się doświadczeniami.
- Możliwości wolontariatu: angażowanie członków społeczności jako wolontariuszy w udzielanie wsparcia rodzinom uchodźców na różne sposoby, takie jak nauczanie języka, orientacja kulturowa oraz organizowanie zajęć społecznych.
- Zaangażowanie rodzin: Zachęcaj rodziny uchodźców do aktywnego uczestnictwa w zajęciach i wydarzeniach szkolnych, co wzmocni poczucie przynależności oraz więzi.

DOBRA PRAKTYKA 29

„Kręgi powitalne: tworzenie połączeń poprzez wymianę doświadczeń”

- Otwarta komunikacja: Budowanie platform, które umożliwiają swobodny dialog oraz wymianę myśli pomiędzy rodzinami uchodźców, pracownikami szkoły i członkami społeczności.

Kroki działania: Wprowadzenie do praktyki „Kręgów powitalnych”

Zalety dla nauczycieli/uczniów:

Nauczyciele rozwijają wiedzę kulturową oraz wsparcie społeczności, nawiązują relacje z rodzinami i kształtują środowisko sprzyjające włączeniu.

Uczniowie kształtują poczucie przynależności, uczą się z różnych punktów widzenia, doskonalą umiejętności językowe i zyskują dostęp do szerszej sieci wsparcia.

Główne trudności:

- Pokonywanie przeszkód językowych:
- W razie potrzeby oferujemy usługi tłumaczeniowe oraz tłumaczenia pisemne.
- Budowanie zaufania społecznego:
- Utwórz bezpieczne środowisko do swobodnej komunikacji i wymiany kulturowej.
- Rozwiązywanie konfliktów kulturowych:
- Zorganizuj szkolenia dotyczące wrażliwości kulturowej dla wolontariuszy oraz pracowników szkoły.

Kluczowe ustalenia:

Badania pokazują, że intensywne zaangażowanie społeczności jest niezbędne dla skutecznej integracji uchodźców. Gdy szkoły, rodziny i społeczności współdziałają, uczniowie-uchodźcy przeżywają łatwiejsze przejścia, osiągają lepsze wyniki w nauce oraz cieszą się wyższym poziomem ogólnego dobrostanu.

Linki do materiałów:

Ochrona społecznościowa

DOBRA PRAKTYKA 30

W swoich sneakersach

Słowa kluczowe: Integracja uchodźców, świadomość, pomoc, uczniowie szkół średnich

Czas trwania: Inicjatywa mogłaby być efektywnie realizowana w ciągu jednego roku akademickiego. Taki okres umożliwia stopniowe wprowadzanie zajęć, dając uczniom wystarczająco dużo czasu na zaangażowanie, refleksję oraz rozwijanie projektów związanych z włączeniem i integracją uchodźców. Warsztaty i zajęcia mogłyby być rozplanowane w ciągu roku, aby dostosować się do semestrów szkolnych oraz wakacji, zapewniając trwałe i wpływowe doświadczenie edukacyjne.

Przygotowanie początkowe oraz wymagane materiały:

- Interaktywne materiały warsztatowe
- Prelegenci lub animatorzy wśród osób ubiegających się o azyl
- Zasoby multimedialne dla podnoszenia świadomości
- Usługi przekładowe
- Narzędzia do rozwoju projektu.

Przegląd praktyk:

Celem tej inicjatywy jest zwiększenie świadomości wśród uczniów szkół średnich oraz nauczycieli na temat potrzeb i możliwości uchodźców. Obejmuje ona interaktywne warsztaty oraz działania, które wspierają zrozumienie i empatię wobec doświadczeń uchodźców.

Cele:

- Rozwijanie międzykulturowego zrozumienia i empatii wśród uczniów oraz nauczycieli.
- Aby uwydatnić talenty, umiejętności i wiedzę, które uchodźcy wnoszą do społeczności przyjmujących.
- Zachęcanie do realizacji projektów szkolnych wspierających integrację uchodźców.

DOBRA PRAKTYKA 30

W swoich sneakersach

Realizacja:

1. Inicjacja warsztatów: Rozpoczyna się całodniowy warsztat w Belgradzie, w którym przedstawiciele różnych szkół uczestniczą w działaniach obejmujących bezpośrednią interakcję z młodymi uchodźcami. Celem tego spotkania jest obalenie uprzedzeń oraz promowanie bezpośredniego zrozumienia doświadczeń uchodźców.
2. Uświadomienie i kształcenie: Dzięki prezentacjom i dyskusjom uczestnicy odkrywają wyzwania, przed którymi stają uchodźcy.
3. Rozwój projektu: Uczniowie mają obowiązek przez cały rok akademicki realizować niewielkie projekty koncentrujące się na włączaniu i integrowaniu uchodźców w lokalnych społecznościach.
4. Ciągłe wsparcie i ocena: UNHCR oferuje nieprzerwane wsparcie oraz zasoby na rzecz rozwoju tych projektów. Na koniec roku najbardziej innowacyjne i wpływowe projekty są doceniane i nagradzane.

Wyniki: Inicjatywa prowadzi do zwiększenia świadomości oraz zrozumienia problematyki uchodźców wśród uczniów i nauczycieli. Skutkuje także konkretnymi projektami, które wspierają włączenie i integrację uchodźców w lokalnych społecznościach.

Jak zrealizować:

- Współpraca z UNHCR oraz lokalnymi organami edukacyjnymi w celu zorganizowania początkowych warsztatów.
- Skontaktuj się ze społecznościami uchodźców i zaproś je do wzięcia udziału w programie.
- Dostarczanie uczniom i nauczycielom materiałów oraz szkoleń, które umożliwiają im tworzenie i realizację ich projektów.
- Nadzorowanie i ocena projektów oraz zapewnianie wsparcia w razie potrzeby.

Praktyka ta kształci i inspirowa studentów do podejmowania istotnych działań na rzecz tworzenia inkluzywnych środowisk dla uchodźców, co z kolei podnosi jakość doświadczenia edukacyjnego wszystkich uczestników.

DOBRA PRAKTYKA 30

W swoich sneakersach

Zalety dla nauczycieli/uczniów:

Biorąc udział w tej inicjatywie, uczniowie rozwijają umiejętności krytycznego myślenia, empatii oraz zarządzania projektami. Uchodźcy zyskują na większej akceptacji i wsparciu w swoich nowych społecznościach, co wspiera ich proces integracji oraz ogólne samopoczucie.

Główne trudności:

Przeszkody obejmują bariery językowe, nieporozumienia kulturowe oraz ograniczone zaangażowanie. Ich pokonanie wymaga zapewnienia wsparcia językowego, szkoleń w zakresie kompetencji kulturowych oraz aktywnego zaangażowania uchodźców w planowanie i realizację działań. Utrzymanie ciągłego dialogu i informacji zwrotnej między uczniami, nauczycielami a uchodźcami może sprzyjać bardziej inkluzywnemu i wyrozumiałemu środowisku szkolnemu, wspierając pomyślną integrację.

Kluczowe ustalenia:

Praktyka wspiera uczniów-uchodźców, poprawiając przyswajanie języka oraz wyniki w nauce dzięki dostosowanemu wsparciu edukacyjnemu. Integracja społeczna jest wspierana poprzez budowanie empatii i więzi z rówieśnikami, co wpływa na poprawę samopoczucia psychicznego. Środowisko inkluzywne zwiększa pewność siebie, co ułatwia płynniejszą adaptację do nowego otoczenia szkolnego i sprzyja ogólnemu sukcesowi w ich edukacyjnej podróży.

Linki do materiałów:

[Projekt „W trampkach” w języku serbskim.](#)

DOBRA PRAKTYKA 31

Krąg Narratorów: Wymiana kulturowa poprzez historie

Słowa kluczowe:

Historie kulturowe, zaangażowanie w klasie, świadomość uchodźców, rozwijanie empatii

Czas trwania: 2 godziny

Przygotowanie początkowe oraz wymagane materiały:

- Wygodny układ siedzeń w okręgu.
- Wytyczne dotyczące pełnego szacunku w słuchaniu i dzieleniu się.
- Materiały, które pozwalają uczniom na stworzenie prostego artefaktu kulturowego lub rysunku powiązanego z opowieścią (papier, kolorowanki itp.).

Przegląd praktyk:

„Krąg opowieści kulturowych” to łatwa, angażująca aktywność, którą jeden nauczyciel może wprowadzić w klasie. Jej celem jest wspieranie empatii, świadomości kulturowej i inkluzyjności poprzez dzielenie się oraz omawianie historii kulturowych, zwłaszcza tych, które akcentują doświadczenia uchodźców.

Instrukcje krok po kroku dla pedagogów:

Krok 1: Wprowadzenie (5 minut)

Wprowadź ideę Kręgu Opowieści Kulturowych, podkreślając znaczenie szacunku, aktywnego słuchania oraz otwartości umysłu.

Podkreśl znaczenie dzielenia się oraz zrozumienia różnorodnych środowisk kulturowych, szczególnie w kontekście uchodźców.

DOBRA PRAKTYKA 31

Krąg Narratorów: Wymiana kulturowa poprzez historie

Krok 2: Opowiadanie historii (1 godzina)

Rozpocznij krąg od momentu, w którym nauczyciel lub uczeń podzieli się krótką opowieścią lub doświadczeniem kulturowym, najlepiej związanym z perspektywą uchodźcy.

Daj uczniom szansę na dzielenie się wiedzą, zachęcając ich do opowiedzenia historii z ich własnej kultury lub opowieści, które usłyszeli. Jeśli uczniowie czują się niepewnie, przygotuj kilka zapasowych historii. Po przeanalizowaniu każdej historii zorganizuj krótką dyskusję, koncentrując się na emocjach, obserwacjach i wartościach kulturowych.

Krok 3: Refleksyjna aktywność (30 minut)

Po opowiedzeniu historii, rozdaj uczniom materiały, które pozwolą im stworzyć prosty artefakt lub rysunek ilustrujący coś, czego się nauczyli lub co odczuli podczas kręgu opowieści.

Zachęcaj do twórczości i autoekspresji, umożliwiając uczniom prezentowanie symboli kulturowych, emocji oraz istotnych elementów fabuły.

Krok 4: Dzielenie się i podsumowanie (15 minut)

Zachęć uczniów do podzielenia się z klasą swoimi dziełami lub refleksjami, wyjaśniając znaczenie ich twórczości.

Zakończ zajęcia dyskusją na temat znaczenia empatii i zrozumienia kulturowego, podkreślając istotę inkluzyjności oraz szacunku dla różnych środowisk.

DOBRA PRAKTYKA 31

Krąg Narratorów: Wymiana kulturowa poprzez historie

Zalety dla nauczycieli/uczniów:

- Zwiększa zdolności słuchania i empatii uczniów.
- Promuje zrozumienie kulturowe oraz jego wartość w klasie.
- Motywuje uczniów do twórczego wyrażania swoich myśli i emocji.

Główne trudności:

- Zadbanie o to, aby wszyscy uczniowie czuli się swobodnie i szanowani podczas wymiany wiedzy.
- Efektywne zarządzanie czasem, które umożliwia wymianę informacji oraz prowadzenie dyskusji.

Kluczowe ustalenia:

- Udział w kręgu opowieści może znacznie poprawić zrozumienie i empatię uczniów wobec innych kultur, w tym kultur ich rówieśników-uchodźców.
- Zajęcia te motywują uczniów do zastanowienia się nad swoją tożsamością kulturową oraz do docenienia różnorodności wśród swoich rówieśników.

Linki do materiałów:

- [Współpraca w celu zbliżenia UE do jej obywateli](#)
- [Udział społeczny oraz spójność społeczna w makroregionach Unii Europejskiej](#)
- [Plan działań na rzecz integracji i włączenia społecznego na lata 2021–2027.](#)

REFINC

VI poznaj nasz zespół

**Co-funded by
the European Union**

Colegio Virgen de la Rosa

CAJADEBURGOS

Jump in para um Futuro Inovador e Empreendedor

Zakończenie

Jako nauczyciele mamy odpowiedzialność i zaszczyt kształtowania inkluzyjnych, wspierających środowisk, w których każdy uczeń czuje się doceniany, szanowany i wspierany. Praktyki opisane w tej broszurze mają na celu pomóc Ci w tworzeniu takich środowisk dla uczniów uchodźców, wspierając ich nie tylko w integracji, ale także w rozwoju w klasie. Stosując te podejścia, przyczyniasz się do budowania jaśniejszej przyszłości, w której różnorodność jest celebrowana, a każde dziecko ma szansę na osiągnięcie swojego potencjału.

Niniejsza broszura, stworzona przez konsorcjum projektu Erasmus+ „Zwiększanie uczestnictwa uchodźców w szkołach europejskich – REFINC”, 2023-1-ES01-KA220-SCH-000166694, stanowi jedynie początek długotrwałego zaangażowania w zwiększanie wsparcia edukacyjnego dla dzieci uchodźców. Mamy nadzieję, że te 30 dobrych praktyk dostarczy Ci cennych spostrzeżeń oraz skutecznych narzędzi do radzenia sobie z wyjątkowymi wyzwaniem i możliwościami edukacji inkluzyjnej. Wspólnie, poprzez nieustanną naukę, empatię i poświęcenie, możemy wywrzeć trwały wpływ na życie naszych uczniów oraz budować bardziej spójne i współczujące społeczności w całej Europie.

Dziękujemy za Twoje zaangażowanie w wprowadzanie zmian!

REFINC

Finansowane przez Unię Europejską. Wyrażone opinie i poglądy są jednak wyłącznie poglądami i opiniami autora(-ów) i niekoniecznie odzwierciedlają stanowisko Unii Europejskiej lub Europejskiej Agencji Wykonawczej ds. Edukacji i Kultury (EACEA). Ani Unia Europejska, ani EACEA nie ponoszą za nie odpowiedzialności.

Ten dokument jest przeznaczony wyłącznie do użytku cyfrowego. Proszę nie drukować.

© 2024. Ta praca jest udostępniana na podstawie licencji CC BY-SA 4.0.

**Co-funded by
the European Union**

2023-1-ES01-KA220-SCH-000166694